

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

המדינה החדשה עליה אנחנו מדברים היא־היא 'מדינת ישראל' –
מדינה ברוח של ישראל סבא באמת, רוח של "שרית עם אלהים ועם
אנשים ותוכל", מדינת שרה אמנו, "גרש את האמה הזאת ואת בנה".
אם המדינה איננה כזו בעצם עדיין לא הגענו, לא זכינו, למדינת ישראל.
[מתוך השיעור 'מדינת ישראל, מדינת יעקב ומדינת עשו']

מטות־מסעי תשפ"ו

הגליון מוקדש לזכות הת' טוביה־נעם ש' לויט ודבורה־לאה תח' ארנברג לרגל בואם בברית השידוכין – בנין עדי-עד

410 | שנה תשיעית

מטות-מסעי ה'תשפ"ו

24 **טעות החורבן**
"בא לכלל כעס בא לכלל טעות"
התבוננות לפרשת מטות
ולימי בין המצרים

26 **הסיפור החסידי**
רואה ואינו נראה
רבינו שלמה יצחקי

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
החיות של כל חלקיק בטבע

29 **פאזל ד'תשפ"ו**
לרפא עם סם המוות
רזי יסביר לנו איך אהרן הכהן
משנה לנו את הראש

04 **חלום מדינת ישראל**
נקודה מעובדת
המדינה שה' חשב עליה

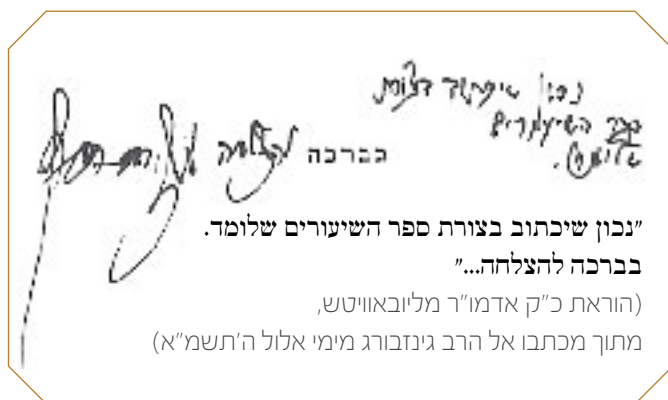
05 **"אל החמש"**
סגולת עבודת ה' בחומש
מסירות נפש, הכח להכות באויב
הפנימי והחיצוני
ואתכפיא המביאה לאתהפכא

13 **מדינת ישראל, מדינת יעקב ומדינת עשו**
הילולת בעל אור החיים הקדוש (ח"ב)
השתלשלות הנשמה ושלש מדינות

21 **להתחתן עם התורה**
דרוש לבר מצוה
חיבור חתן בר המצוה עם התורה

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
ארבעה שיעורים השבוע בגליון: שני חלקים מתוך **התוועדות ההילולא לבעל אור החיים הקדוש** בישיבת חומש, שיעור קצר ומתוק **לבר מצוה** מהשבת האחרונה ו**רשימה קצרה** לבין המצרים ופרשת מטות.

השיעור הראשון – **"אל החמש"** – הוא **חלקה הראשון** של התוועדות ההילולא לבעל אור החיים הקדוש **בישיבת חומש** מהשבוע שעבר. בחלק זה עיין הרב **בסוד החמש** בתורה – כח מסירות הנפש שבגילוי מדרגת **היחידה שבנפש**, ובנביא – **הכח להכות את היצר הרע**, האויב הפנימי, ואת האויב החיצוני, כשבתוון מתבאר **סוד האתכפיא המביאה לידי אתהפכא**. השיעור השני – **מדינת ישראל, מדינת יעקב ומדינת עשו** – הוא חלקה השני של ההתוועדות הנ"ל. מתוך **הגדרה מחודשת** של בעל אור החיים **לשם יעקב** – על שם היצר הרע הכרוך בעקביו – נפרשת תמונה של שלישיה מיוחדת, **ישראלי-יעקבי-עשו**, בעבודת האדם, בנפש ובסדר ההשתלשלות. השלישיה הזו מתורגמת, באופן **אקטואלי חריף**, להגדרת המדינה הקיימת, עם המאבקים שבתוכה, ולשאיפה שלנו למדינה חדשה – שהיא **מדינת ישראל האמתית**. אל תחמיצו.

בשיעור השלישי – **להתחתן עם התורה** – שיעור **לבר מצוה** משבת האחרונה, התייחס הרב לדרשת בר המצוה של החתן והסביר על **החיבור המיוחד של בר המצוה עם התורה**, לימוד בדבקות המוקף בשמחה גדולה.

השיעור הרביעי – **טעות החורבן** – הוא **רשימה קצרה** של הרב מהשנה שעברה הנוגעת לימי **בין המצרים** ולפרשת **מטות** ובו התבוננות על כעסו של משה בפרשה, שרשו **והמתקתו**. **לקוצר היריעה**, בשני השיעורים הראשונים **הושמטו דברים חשובים**, ומדור **מאור עינים** לפרשת השבוע לא נדפס כלל. מי שנמצא **ברשימת התפוצה** מקבל את כל הטוב הזה – ועוד ועוד – בערב שבת. מי שעדיין לא נמצא בה, מוזמן להרשם בדוא"ל itiel@pnimi.org.il

**שבת שלום ומבורך,
המערכת**

סדר הלימוד לשבוע פרשת **דברים** הבעל"ט:
נ"ך יומי – **דברי הימים א'** פרקים א"ז; **משנה** – **מנחות** פרק ח.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

החלום הישראלי

של יעקב אוחזת בעקב עשו, כך עשו הוא נחש הכרוך על עקבו של יעקב, ואין להם מציאות נפרדת. בשלישיה הזו, השם ישראל מבטא את המחשבה האלוקית בה ה' תכנן את העולם – "ישראל עלו במחשבה"; השם יעקב – שנשאר גם אחרי שניתן ה' ישראל – מבטא את הופעת העם היהודי בתוך העולם המצומצם שלנו, מתאמצת לשרוד בתוכו ולגלות-לדבר אלקות אל תוכו, כנשמה בתוך גוף; עשו שייך לתחום המעשי של העולם – הוא הגוף-המציאות בתוכו יש לפעול, תוך שהוא מנסה לחנוק את הרוח בתוך עולם החומר.

יש מי שמנסה לטשטש את היחוד היהודי, ולומר שכדי לייסד מדינה 'נורמלית', חלק ממשפחת העמים, יש להתמקד בתחום המעשי ("המעשה הוא העיקר") – באקדמיה, בצבא, בכלכלה וכו' – ולהקים מדינה שוויונית, 'מדינת כל אזרחיה'. המדינה הזו, היא בעצם מדינת עשו – מדינה בה היהודים מתמסרים לעשו הכרוך על עקבם, המציאות התחתונה שלהם, בלי לתת מקום לזהות היהודית שלהם. לעומת זאת, מי שמבין שזו צריכה להיות מדינת היהודים, עם זהות ויעוד, אך מחויב לגדרי העולם המצומצמים, נפתולי הדיפלומטיה ואילווצי המציאות, יכול להקים לכל היותר את מדינת יעקב – מדינה עם רצונות חיוביים, אבל עם מימוש שתמיד נותר חלקי ומוגבל. אנחנו שואפים להקים מדינה חדשה, מדינת ישראל, שכל עניינה לבטא את רצון ה' ומחשבתו הקדומה בעולם, ללא כל צמצומים. מדינת ישראל האמתית, 'ישראל החדשה', שואפת להכרעה ונצחון על אויביה הן בממד הגשמי והן בממד האידיאולוגי – "כי שרית עם אלהים [אויב רוחני-אידיאולוגי] ועם אנשים [אויב גשמי-ממשי] ותוכל!"

יש האוהבים להגדיר את מלחמת התרבות בארץ כמלחמה בין ה'יהודים' וה'ישראלים', על דרך פילוג הממלכות – ממלכת יהודה הדתית בדרום וממלכת ישראל החילונית בצפון. ה'יהודים' מסורתיים, נאמנים ליהדות שעצבה אותנו והחזיקה אותנו במשך כל הדורות, עם כל תלאות הגולה, וה'ישראלים' מנסים ליצור טיפוס חדש, משוחרר מהגלותיות ועמה גם ממסורת ישראל-סבא, ה"י. אליבא דאמת, אין עוד מקום לחלוקה הזו, "ולא יחצו עוד לשתי ממלכות" – ההנהגה שייכת אמנם לבית-דוד שמהודה, אך בארץ ישראל צריכה להיות מדינה אחת בלבד, "יחד שבטי ישראל".

הכינוי מדינת ישראל 'נחטף' למדינה שהוקמה מתוך יומרה לעצב לאומיות-חילונית, ולכן הרבי מליובאוויטש העדיף את השימוש במושג ארץ ישראל. עם זאת, מכיון שישראל הוא שם המעלה של עמנו, יש להתבונן במהות האמתית לה ראוי התואר מדינת ישראל לממש אותה במציאות:

יעקב אבינו זכה לשם ישראל על שם השררה שהושגה מתוך נצחון במאבק עם שרו של עשו – "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל". לפני אותו נצחון, מיום לידתו, הוא נקרא יעקב, על שם "וידו אחזת בעקב עשו". יעקב הוא תאום של עשו, הם מתרוצצים יחד באותה רחם ונמצאים במאבק מתמיד מהלידה – כשם שידו

שיעור

סגולת עבודת ה' בחומש

"אל החמש"

קיצור מהלך השיעור

בט"ו תמוז, יום ההילולא של האור החיים הקדוש, זכינו להתוועדות רבתי בישיבת **חומש** שבישוב חומש המתחדש. אחרי שיעורים והתוועדויות בשטח בעשרים שנות המאבק, וליווי צמוד בהתייעצויות במשך כל השנים, היתה זו התוועדות ראשונה אחרי הסדרת הישוב והשמחה היתה בהתאם. ההתוועדות נפתחה בכבוד אכסניא – עיון ב**סוד החמש בתנ"ך**. בתורה רומז החמש לגילוי **היחידה** שבנפש, כח **מסירות הנפש**. מספר שמואל לומדים על הכח המיוחד **להכות אל החמש** שטמון בחומש – כח להכות את **האויב הפנימי**, היצר הרע, **האויב החיצוני** הנלחם בנו. בתוך הדברים ביאור עמוק על ההתמודדות עם ארבע **המרות השליליות** של היצר ועל העיסוק ב**אתכפיא המביאה לידי אתהפכא**.

"חיים כלכם"

רוח היא יסוד הרוח, מים הם יסוד המים וארץ החיים היא יסוד העפר, כמו שהרמב"ם קורא ליסוד העפר יסוד הארץ^א. כולם הם חיים, "ואתם הדבקים בהו' אלהיכם חיים כלכם היום"^ב – יש יהודי בבחינת אש, בבחינת רוח, בבחינת מים ובבחינת עפר, כולם חיים, על ידי הדבקות בקב"ה. "וכל החיים יודוך סלה"^ג – על כל אחד

לחיים לחיים. יש "אור החיים"^א, "מים חיים"^ב ו"ארץ החיים"^ג. נגיד לחיים על מים חיים, בהילולת אור החיים, שנוכה להתהלך תמיד בארץ החיים. יש גם "רוח חיים"^ד. כלומר, שכל היסודות הם חיים – אור הוא יסוד אש,

נרשם ע"י איתאל גלעדי. ט"ו תמוז תשפ"ו – חומש.

א תהלים נו, יד; איוב לג, ל.

ב בראשית כו, יט ובכ"ד.

ג ישעיה לח, יא ובכ"ד.

ד בראשית ו, יז ובכ"ד.

ה הלכות יסודי התורה פ"ד ה"א.

ו דברים ד, ד.

ז נוסח "מודים". וראה טוש"ע או"ח ריט שהם סימנם

אם נכוון ככה טוב,
נצייר זאת, נראה
זאת ב"עין השכל
שבלב" שלנו –
ככה יבוא משיח

קודם האחיזה
כאן דרשה יותר
מסירות נפש,
עכשיו קצת
פחות מסירות
נפש, דבר הנותן
אור לנשימה
ולהתפתחות
המקום, ב"ה

זאת ב"עין השכל שבלב"^ט שלנו – ככה יבוא משיח.

חמשה "חמש"ים

יש מצוה לפתוח בכבוד אכסניא^{טו}. כאן האכסניא היא חומש, ונאמר כמה מילים לכבודה, בשביל לתת עידוד וחיות – חיים חדשים – למי שזוכים להיות כאן, ללמוד כאן, להחזיק במקום הזה ולנחול את ארץ החיים. קודם האחיזה כאן דרשה יותר מסירות נפש, עכשיו קצת פחות מסירות נפש, דבר הנותן אור לנשימה ולהתפתחות המקום, ב"ה.

חומש בתנ"ך לא כתוב אף פעם מלא 1 – תמיד חמש, חסר 1, אותיות שמה, בגימטריא שליח. בצורה הזו, חמש בחולם חסר, יש בדיקו חמש פעמים בתנ"ך – הוא באמת מחומש (כנגד חמשה חומשי תורה):

פעם אחת – הפעם היחידה בתורה – היא בסוף חומש בראשית, "וישם אתה יוסף לחק... לפרעה לחמש"^{טז}.

חוץ ממנה, יש עוד ארבע פעמים בספר שמואל, כולן בביטוי 'ויכהו אל החמש'. מהו חומש? התרגום אומר שחומש הוא ירך, אבל חז"ל מפרשים שחומש הוא הצלע החמישית, "מקום שמרה וכבד תלויים בו"^{יז}, לכן הוא המקום הכי פגיע בשיעור הקומה של האדם. הפעם הראשונה היא כשאבנר, בדיעבד גדול מבחינתו, חייב לפגוע בעשהאל (אחיו של יואב, שר צבא דוד המלך) הרודף אחריו – "ויכהו אבנר באחרי החנית אל החמש"^{יח}. הפעם השנייה היא הנקמה של יואב באבנר, "ויכהו שם החמש וימת בדם עשהאל אחיו"^{יט}. הפעם השלישית היא כאשר רכב ובענה הרגו את איש בשת, "ויכהו

מסודות החיים להודות לבורא יתברך, המבריא ומחיה.

אנחנו כאן היום במקום הקדוש הזה, לכבוד ההילולא רבא של האור החיים הקדוש. ידועה המסורת שהאור החיים הוא הרוח של דוד המלך והבעל שם טוב הוא הנפש של דוד המלך^כ. לכן הבעל שם טוב כל כך השתוקק להפגש חיים עם אור החיים ואז היה בא משיח, שהוא גם בחינת חיים, רוח חיים, "רוח אפינו משיח הוי"^{כא}, "מורח ודאין". האור החיים כתב על מלך המשיח ש"חיים

שמו"^{כב}. ה', בהשגחה הפרטית שלו, לא נתן למפגש הזה להתקיים בגשמיות, אבל ברוחניות כל יום – או כל לילה – היו נפגשים למעלה. הבעל שם טוב היה עולה והיה רואה את האור החיים כבר יורד. כלומר, האור החיים הקדים אותו. כתוב "והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו"^{כג}, בסולם שראה יעקב. הפסוק "וישלח מלאך ויצאנו ממצרים"^{כד} הולך על משה רבינו^{כה}. מלאך הוא שליח – שליח של ה' – לגאול את העם, להביא משיח. כך הבעל שם טוב עולה והאור החיים יורד. שם, במפגש של העליה והירידה – לא זה אחד זה אלא ביחד – הם נפגשים ומתייחדים. אם נכוון ככה טוב, נצייר זאת, נראה

של ה"ארבעה צריכים להודות" (ובהרחבה יין משמח ח"ג ש"י).

ח נתיב מצותיך (קאמרא) שביל אמונה א אות ט.

ט אה"ח על דברים טו, ז.

י ראה מאמרי אדה"א בראשית עמ' תנ ובכ"ד.

יא בראשית כח, יב.

יב במדבר כ, טז.

יג רש"י שם.

יד ע"פ זר ח"ב קטז, ב (ברע"מ).

טו ברכות סג, ב.

טז בראשית מז, כו.

יז סנהדרין מט, א.

יח שמואל ב, כג.

יט שם ג, כז.

הזו כתוב "וישם לחק" – חוק הוא למעלה מטעם ודעת^כ, והחוק הוא ש"לפרעה לחמש". איך מגלים את היחידה שבנפש, "לפרעה לחמש"? רק על ידי מסירות נפש^{כט}, כמו מסירות הנפש של אנשי חומש. בלי מסירות נפש אפשר להיות הגאון הכי גדול בעולם, אבל אין גילוי היחידה שבנפש אם אין מסירות נפש בפועל. "לפרעה לחמש" היינו הגילוי של היחידה דווקא על ידי מסירות נפש, לאלה שבאים פה לנחול את המקום הזה בארץ החיים, להנחיל אותו לעם ישראל.

"מקום שהמרה והכבד תלויים בו"

מה אפשר ללמוד מארבע פעמים "ויכהו אל החמש"? מה בא ללמד אותנו? שוב, או שהחומש הוא הירך, או, כדברי חז"ל, הצלע החמישית. אנחנו מכירים את המלה צלע מבריאית חוה, הצלע שה' לקח מאדם הראשון ובנה ממנה את האשה הראשונה, חוה, "אם כל חי"^ל. יש גם רמז יפהפה – **צלע** (190) עולה י"פ **חוה** (19)^{לא}, ובעצם זהו סכום כל המספרים מ"ז עד **חוה** (משולש 19). המושג צלע קשור באופן עצמי לחוה, האשה הראשונה^{לב}, בת זוגו של אדם הראשון, "דו פרצופין נבראו"^{לג}. כאן מדובר בצלע החמישית – **חמש** אותיות **שמה**, צלע שמחה... אבל היא המקום שהמרה והכבד תלויים בו. מה זה אומר?

עמשא העביר את חוק הגיוס, שלא מגייסים כאשר צריך ללמוד, ויואב היה כל כך נגד, כל כך 'ממלכתי', עד כדי כך שרצח את מי שהעדיף את לימוד תורה על צו המלך

אל החמש"^כ. הפעם הרביעית, והאחרונה, היא שוב אצל יואב בן צרויה – יש לו 'חזקה' – "ועמשא לא נשמר בחרב אשר ביד יואב ויכהו בה אל החמש"^{כא}. עמשא היה צדיק גדול – הוא העביר את חוק הגיוס, שלא מגייסים כאשר צריך ללמוד^{כב} (אפשר להשליך על המצב היום...) – ויואב היה כל כך נגד, כל כך 'ממלכתי', עד כדי כך שרצח את מי שהעדיף את לימוד תורה על צו המלך (תוך כדי הידיעה הברורה שעמשא מתחרה אתו על משרת שר הצבא של דוד המלך^{כג}).

אין עוד חומש בתנ"ך – חמש שמתחלק לאחד, "לפרעה לחמש", וארבע, "ויכהו אל החמש". זו חלוקה ידועה. מה החלוקה בקבלה? יש לנשמה חמש מדרגות, נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה^{כד}, היחידה עומדת בפני עצמה, כנגד קוצו של י (כתר), והנרנ"ח עומדות בפני עצמן, כנגד ארבע אותיות השם (חכמה-בינה-מדות-מלכות). כתוב בפירוש בחסידות^{כה} ש"לפרעה לחמש" זו הדרגה החמישית של הנשמה, ואחר כך יש ארבע דרגות של הכאה אל החמש.

"לפרעה לחמש"

החמש הראשון הוא "לפרעה", "דאתפריעו ואתגליין מניה כל נהורין עילאין"^{כו}, גילוי הכתר – הוא כאן הכתר. לכן משה רבינו, שהוא רק החכמה, פוחד וירא מפרעה, שהוא הכתר^{כז}. אם כן, "לפרעה לחמש" זו הדרגה החמישית, היחידה שבנפש. על המדרגה

כ שם ד, ו.
כא שם כ, י.
כב סנהדרין שם ורש"י ד"ה "אכין".
כג ע"פ שמואל'ב יט, יד.
כד בראשית רבה יד, ט; דברים רבה ב, לו.
כה ע"פ לקו"ת פנחס פא, ב ובכ"מ.
כו זהר ח"א ר, א.
כז ראה גם דהר ח"ב לד, א ובהגהות הרח"ו. ובכ"מ.
כח ע"פ במדבר רבה יט, א; מורה נבוכים ח"ג פכ"ו. ובכ"מ.
כט לקו"ת כי תצא לח, ג ואילך ובכ"ד.
ל בראשית ג, כ.
לא על דרך זה, הפירוש לפי התרגום, ירך, עולה י"פ חיה (השם ה'מקורי' של חוה).
לב וראה איוב יח, יב ש"לצלעו" היינו לאשתו (כפירוש רש"י שם).
לג ברכות סא, א.

התענוגים של האדם, "תענוגי בני אדם"^{לז} – לא תענוגים רוחניים אלוניים אלא תענוגים של הנפש הבהמית – והכבד את הגאווה והכעס של האדם.

כאן, חומש, המקום שהמרה והכבד תלויים בו. אלו שני הדברים הכי גרועים – גאווה, מקור הכעס, ותאוה. עד כדי כך שיש הרבה חקירות בספרי המוסר, מה קודם למה, אם הכעס-הגאווה או התאוה^{לח}? בחסידות נוקטים בפשטות שמקור הכל הוא הגאווה, הכבד, אבל יש מי שאומר שהטבע הראשוני של הנפש הבהמית הוא תאוות. איך רואים זאת? בחטא הראשון של אדם הראשון, תאוה אכילה, אכילה מעץ הדעת לפני הזמן^{לט}, ולפי חז"ל^מ לא מדובר שם רק בתאוה האכילה אלא גם בתאוה המשגל, שאדם הזדווג עם חוה לפני הזמן, לפני שבת קדש. שני היסודות האלו הם שני היסודות הרעים הראשונים, וזהו הסוד של "מקום שהמרה והכבד תלויים בו".

רוצים לומר מה המשמעות עבורנו כאן בחומש. כנראה שחומש הוא המקום הכי טוב בשביל לתקן את הגאווה (הכבד) ואת התאוה (המרה). הביטוי של חז"ל הוא "מקום" [שהמרה והכבד תלויים בו] – צריך מקום. "את זה לעמת זה עשה האלהים"^{מא}, וכמו שיש מקום כזה בלעומת-זה, בנפש הבהמית, יש גם מקום כזה בקדושה. בזכות המקום הזה נפרש בדיוק הפוך מהפשט, שנוכח להכות את כל האויבים שלנו, בזכות תיקון המרה והכבד שלנו, יסוד האש ויסוד המים (על ידי גילוי אור עליון ש"עשה

צריך להקדים עוד יסוד בקבלה: בספרי ההגות של ימי קדם כתוב שיש ארבע מרות^{לב}. גם הכבד הוא מרה. כיס המרה, מה שאנחנו קוראים מרה, נקרא מרה ירוקה והכבד מרה אדומה. ארבע המדות הן כנגד ארבעת היסודות שהזכרנו בפתיחת הדברים. כמו שכתוב בסוף פרק א בספר התניא, הנפש הבהמית מורכבת מארבעה יסודות, שהם ארבע מדות רעות (אלא שבישראל הם מקליפת נגה שמעורבת טוב ורע). בסדר הדברים בתניא הראשון הוא יסוד האש, שהוא מרה אדומה ומקומו בכבד. המרה, שהיא מקום המרה הירוקה, היא יסוד המים – היסוד השני

שאדמו"ר הזקן מזכיר בתניא (בדילוג על יסוד הרוח ביניהם). אם כן, הצלע החמישית, החמש, מקום שהמרה והכבד תלויים בו, הוא מקום שמחבר בין יסוד האש ויסוד המים באדם.

תיקון הגאווה והתאוה

אדמו"ר הזקן מסביר שיסוד האש, שהוא בעצם הכבד, הוא הכעס. יש מאמר חז"ל^{מב} מפורש^{לח} שהכבד הוא המושב של הכעס – הכעס בא מהכבד. אחרי שהוא אומר כעס הוא אומר גם גאווה, כי שניהם עולים למעלה, כמו אש. גם יש רמז יפהפה, ידוע^{מג}, ש-כעס (150) שווה עשר פעמים גאווה (15) – כעס הוא שלמות ההתגלות והביטוי של הגאווה, בכל עשרת כחות הנפש, כולו אומר גאווה. ואז מה יוצא ממנו? כעס, כעס אחד גדול, אש. יסוד המים בתניא הוא תאוה התענוגים – "מים מצמיחים כל מיני תענוג". כלומר, המרה מסמלת את תאוה

כעס הוא שלמות ההתגלות והביטוי של הגאווה, בכל עשרת כחות הנפש, כולו אומר גאווה. ואז מה יוצא ממנו? כעס, כעס אחד גדול, אש

לז ע"פ קהלת ב, ח.

לח ראה ארחות צדיקים שער הגאווה; לקומ"ת ה, ו; ראשית חכמה שער הענוה פ"א; פירוש הש"ך על דברים יב, כ (ע"פ דברים לב, טו ותהלים יז, י).

לט ש"ך עה"ת בראשית ג, א; ויקרא יט, כד (ובלקו"ת קדושים כט, א סמך את דבריו מבראשית רבה כא, ז; ויקרא רבה כה, ב).

מ ראה בראשית רבה יח, ו וראב"ע בראשית ג, ו.

מא קהלת יד, י.

לב ראה גם זהר ח"ג רכז, ב.

לח ברכות סא, ב.

לו אשא עיני מאמר "סוד הנשימה: חדוה" פ"ז ועוד.

יש הרהור תשובה

יש הרהור שמח,
שהוא גופא הרהור
תשובה, תשובה
משמחה

לחשוב שמח (**משמחה**) – יש הרהור תשובה ויש הרהור שמח, שהוא גופא הרהור תשובה, תשובה משמחה (תכלית התשובה מאהבה^{מט}, ההופכת וזונות לזכויות^{נב}, כאשר על ידי תוספת השמחה, הפורצת את כל הגדרים^{נא}, מתגלה שאף פעם לא היו זדונות או חטאים כלל^{נג}, "שמחה בטהרה"^ג מתחלה ועד סוף!). לוקחים את המרה שחורה שיש לכל אחד והופכים אותה להרהור שמח. התיקון הזה שייך לטחול, מקור המרה השחורה. והנה, בחז"ל מצאנו שכמו שהכבד כועס כך הטחול צוחק^{נד}. ללמדנו שהפיכת המרה שחורה להרהור שמח היא באמת צחוק אחד גדול, על דרך "פחד יצחק"^{נה}, שהפחד עצמו

הופך לצחוק^{נו} (למי ששקוע במרה שחורה באות חרדות רבות^{נז}).

כל זה היה 'על הדרך', להסביר את ענין ארבע המרות.

"ויכהו" בפנים ובחזק

נעשה גימטריא: המלה היא "החמש" (שלש

מט ראה גם שיעור ח' מנחם אב תשע"ד.

נ יומא פו, ב.

נא ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך ולרוב בשיחות הרבי.

נב ראה בהקדמה לשער הכוונות, ובכ"מ.

נג שיחת כי תצא י"ד אלול תשמ"ח.

נד ברכות סא, ב.

נה בראשית לא, מב.

נו ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור ח (עמ' לח).

נז אצל יצחק מוזכרים גם פחד ("פחד יצחק", ככפנים) וגם חרדה (בראשית כז, לג). פחד־חרדה, לשון נופל על לשון, הן שתי חוויות חדות (על דרך "יוחד יתרו"), שיש בהן גם מובן של חדה – "כיתרון האור [והשמחה] מן החשך [והעצבות]" (קהלת ב, ג).

שלום במרומיו^{מב} בין מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש^{מג}, כנודע).

תיקון ההוללות והמרה השחורה

מהתיקון של שני היסודות הראשונים, האש והמים, מגיעים לתיקון שני היסודות האחרונים, הרוח והעפר:

מהו יסוד הרוח, היסוד הבא שמוזכר בתניא? "הוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים". ליצנות היא קליפת פלשתיים^{מד} ש"ליצנים היו"^{מה}. איפה הוא בגוף? בראות, הוא מרה לבנה. ארבע מרות הן ארבעה צבעים – לבן, אדום, ירוק ושחור. המרה השחורה הכי מפורסמת. לא מכירים כל כך את

השמות האלה, אבל מרה שחורה חייבים להכיר. בתניא המרה השחורה, יסוד העפר, מנויה בסוף. איפה היא בגוף? בטחול. איך אדמו"ר הזקן מגדיר בנפש את יסוד העפר? עצלנות ועצבות. שוב, אחרי תיקון הגאווה והתאוה צריכים לתקן את ההוללות, ובעיקר את הליצנות, ואת העצבות. האריז"ל אומר^{מו} שהמדה הכי גרועה היא העצבות. לכן אנחנו אומרים^{מז} שצריכים להפוך מרה שחורה ל־הרהור שמח (כאשר המקום המסוגל לכך הוא חמש). יש לך מרה שחורה? אז צריך "טראכט גוט וועט זיין גוט"^{מח} ('חשוב טוב יהיה טוב'), ולא סתם לחשוב טוב אלא

מב איוב כה, ב.

מג במדבר רבה יב, ח. ובכ"מ.

מד ראה גם תו"א ריש פרשת תולדות.

מה ע"פ ע"ז יט, א.

מו הקדמת מהרר"ו לשער ההקדמות; תניא פ"א.

מז ראה סוד ה' לראיו שט"ז פ"ח.

מח אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ב עמ' תקלז; ח"ז עמ' קצד.

בדורות האחרונים

גם הרבנים לא
הסתפקו בבינוני
של התניא, צריך
להגיע יותר ממנו,
להיות צדיק
כפשוטו

"לעולם ירגיז אדם"

יצר טוב על יצר
הרע – לא צריך
לחכות להתגרות
שלו, צריך כל יום
לתת לו עוד מכה
ועוד מכה, ככה
הורגים את האויב

פעמים "ויכהו אל החמש" ופעם רביעית "ויכהו החמש" – חמש אותיות שמה ו-החמש כבר אותיות שמחה. כמה שזה "ויכהו"? עוד גימטריא יפה, 47, בגימטריא בטול. כל ההופעות של ה"ויכהו אל החמש" בתנ"ך הן לא דבר טוב, הן פשע, הן רצח, אבל רוצים להפוך הכל לטוב, "ונהפוך הוא"^{נח}, וגם הגימטריא תעזור לנו. שמחה ("החמש") היא פנימיות הבינה, "אם הבנים שמחה"^{נט}, ו-בטול ("ויכהו") הוא פנימיות החכמה. יחוד אבא ואמא בחסידות הוא יחוד הבטול והשמחה. יחוד (פנימיות

הדעת) בטול-שמחה עולים 400, 20 ברבוע, שלפי רבי נחמן הוא המספר הכי מושלם בעולם^{סד}. 400 הוא ת, האות החותמת – וממילא כוללת, "הכל הולך אחר החיתום"^{סא} – את כל כב אתון דאורייתא. "ת רשים רשימו לעתיק יומיא"^{סב}. יש גם ת דלעומת-זה, אבל אנחנו מחפשים את "ת – תחיה"^{סג}, על ידי חבור הבטול והשמחה, החבור של "ויכהו החמש", שהוא לא דבר מובן מאליו.

בעל ההילולא, האור החיים הקדוש אומר – בהמשך פירושו כאן – שעל כל אחד ואחד להגיע למדרגת דוד המלך "שאין לו יצר הרע,

שהרגו בתענית"^{סד}. צריך להכות את הנפש הבהמית, להרוג אותה. בתניא כתוב^{סה} שזו המדרגה הכי נמוכה בצדיק, לעומת בינוני. היות ש"ועמך כלם צדיקים"^{סו} צריך לא להסתפק במדרגת הבינוני. בדורות האחרונים גם הרבנים לא הסתפקו בבינוני של התניא^{סז}, צריך להגיע יותר ממנו, להיות צדיק כפשוטו. מהו השער למדרגת הצדיק, "זה השער להיו' צדיקים יבאו בו"^{סח}? – "הרגו בתענית". מהי תענית? עבודת האתכפיא, עבודת "ויכהו". "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע"^{סט} – לא צריך לחכות להתגרות שלו, צריך כל יום לתת לו עוד מכה ועוד מכה, ככה הורגים את האויב. העבודה הזו של אתכפיא צריכה להיות כל כך עד שהורגים את היצר הרע, הורגים את הגאווה ואת התאוה ואת הליצנות ואת העצבות. השלב הבא הוא להפוך הכל לטוב, זהו הווארט החשוב ביותר של הרבי הקודם, שחג הגאולה שלו היה שלשום, שאתכפיא מביאה לידי אתהפכא^{טא}.

"ויכהו אל החמש" – צריך שנכה גם את האויב הפנימי שלנו, העמלק בגימטריא ספק^{טא} שבתוך הלב שלנו, וגם "ויכהו" את האויב החיצוני, ש"הא בהא תליא" – "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים"^{טב}. זהו מאמר של ריש לקיש, שמתאים לו ונאה לו. קודם תקשוט

סד תניא פ"א; אגה"ת פ"ד (ע"פ ירושלמי סוטה פ"ה ה"ה וקה"ע שם).

סה ראה תניא פ"י ופי"ג.

סו ישעיה ס, כא.

סז שיחת ש"פ אמור תנש"א ועוד.

סח תהלים קיח, כ.

סט ברכות ה, א. וראה באריכות בביאור דברי האור החיים – וחפץ ה' על ברכות שם – שנלמדו בהמשך ההתוועדות. ע ד"ה "באתי לגני" תש"י סופ"ב. וביתר הרחבה: אתכפיא היינו "קדש עצמן במותר לך" (יבמות כ, א), בחי' קדושה (מכא אבא-חכמה, "קדש מלה בגרמיה", "שמן המשחה קדש") ואילו אתהפכא היא טהרה מצד אמא ("קטרת הסמים טהור", סוד "מי [אמא] יתן טהור מטמא", שער הי' דקדושה לעומת שער הי' דקליפה). נמצא שאתכפיא המביאה לידי אתהפכא היינו יחוד פנימי דאבא ואמא, יחוד בטול-שמחה ("ויכהו החמש") הנ"ל בפנים. עא הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

עב ב"מ קז, ב.

נח אסתר ט, א.

נט תהלים קיג, ט.

ס ראה שיעורים בסוד ה' ח"א עמ' רפג.

סא ברכות יב, א.

סב ע"פ זהר ח"ג קכח, ב.

סג ראה שבת נה, א.

להתגייס לצבאות ה' – צריך ללמוד איך לירות (תורה לשון "יורה כחץ"^{עח}, כנודע^{עט}). קודם כל צריך להיות "קשוט עצמך" בפנים, בלב – תלמד איך הורגים את היצר הרע שלך, ואחר כך "קשוט אחרים", כנ"ל. יהודי הוא טוב, הוא רחמן, לכן כדי להרוג הוא צריך איזו סבה מאד-מאד מוצדקת ואיזה רגש של מחויבות למעלה מטעם ודעת ש'את זה צריך להרוג'. אצל גוי זה פשוט, 'מה הבעיה להרוג מישהו?', אבל אצל יהודי זה לא פשוט בכלל. אבל ביחס לעמלק – ולכל מי ששונא ישראל וחותר להשמיד אותנו ר"ל יש דין עמלק^פ, וכמו הדין של מסית שלא מלמדים עליו זכות כלל^{פא} – צריך להיות רגש יהודי מוטבע של "תכלית שנאה שנאתים"^{פב} (דרגה של צדיק גמור ששונא ומואס ברע בתכלית, כמבואר בתניא^{פג}), רגש של "כל הקודם זוכה" להרוג אותו^{פד}, וכמה שיותר מהר, "זריזים מקדימים למצות"^{פה}, "ויכהו אל החמש" (מכה אחרי מכה, כל יום בלי להמתין ובלי להרפות, כנ"ל). נפרש "אל החמש" שבזכות המקום הזה, חומש, יודעים להכות את האויב, גם בפנים, "קשוט עצמך", ואחר כך גם בחוץ, "קשוט אחרים". את כל זה דברנו כדי לתת איזה געשמאק

עצמך – איך? תהרוג היצר הרע שלך. אחר כך קשוט אחרים – תהרוג את כל היצר הרע שבעולם. קודם כל היצר הרע של ג"ק הטמאות, שצריך לדחות לגמרי, ואחר כך נגיע גם לבירור של קליפת נגה (שההכאה שלה, אל החמש, היא גם לשון הכאת אור ישר באור חוזה, הכאה המולידה חדשות, כמבואר בקבלה^{עג}, והוא בעצם שילוב של "שמאל דוחה וימין מקרבת"^{עד}, וד"ל).

להביא את המשיח מחומש

זה היה דרוש לכבוד האכסניא. ראוי שיתבונן כל מי שנמצא כאן בחומש, שיש חמשה חומש בתנ"ך – אחד בתורה וארבעה בספר שמואל. האחד הוא גילוי היחידה, "לפרעה לחמש", גילוי השכינה ואור השכינה. ארבעת האחרים הם בעלי הקשר שלילי, לפי פשט, אבל לפי החסידות^{עה} צריכים להפוך כל דבר שלילי, כל דבר קשה וכל דבר רע – קודם כל להפוך במשמעות, לתת לו משמעות חיובית. זה מה שעכשיו ניסינו, שכל ההופעות הללו של החומש, ההכראה ב"מקום

שהמרה והכבד תלויים בו", מרמזות לכח לתקן את המרה והכבד, ואחריהן גם את הריאות ואת הטחול, ולקיים "הרגו בתענית". ואז, "ובא לציון גואל"^{עו} (שהופך את הכל לטוב הנראה והנגלה) תכף ומיד ממש.

צריך ללמד בני יהודה קשת^{עז}, לשם כך צריך

עח חגיגה טו, א; נדרים צא, א; נדה מג, א.
עט ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ז עמ' 123; פנים אל פנים עמ' קפה.
פ ראה איש האמונה מאמר "קול דודי דופק" פי"א.
פא סנהדרין כט, א.
פב תהלים קלט, כב.
פג פ"י.
פד עפ"י סנהדרין טו, ב: "הארי והזאב כו'... תנן רבי אליעזר אומר כל הקודם להורגן זכה".
פה פסחים ד, א.

עג ראה ע"ח שי"ט פ"ט. וברבוי מקומות.
עד סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זהר ח"ג קעז, ב.
עה לקו"ת בחקותי מח, א. ראה גם אוה"ת פרשת ראה עמ' תרמה ואילך; לקו"ש ח"ז עמ' 223; ח"ט עמ' 137. וראה לוח "היום יום" ו"ז אלול.
עו 'שעיה נט, כ.
עז שמואל"ב א, יח.

איך זוכים לאור גדול? רק מדליקים עוד נר ועוד נר, מקרבים עוד "נר הוי" נשמת אדם

תעשה אתכפיא, תסתום את הפה^{פח}. אבל זו לא העבודה כל היום – את כל היום תקדיש ל"ועשה טוב". כך גם תשרש את היצר הרע מהלב – "מעט אור דוחה הרבה מן החשך"^{פט}, וריבוי אור הופך את החשך לאור, "כיתרון האור מן החשך"^צ. זהו ודאי חידוש של הבעל שם טוב (ואדמו"ר הזקן, עם הדגש על האתכפיא בתניא, גם משלים אותו^{צא}).

מסתמא גם האור החיים ידע את ה"סור מרע" על ידי "ועשה טוב" של הבעל שם טוב, שמעט אור – הרי קוראים לו אור החיים – דוחה הרבה מן החשך, והרבה אור הופך אותו. כתוב "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול"^{צב} – "אור גדול" שוה נר, בכל נר קטן יש אור גדול. איך זוכים לאור גדול? רק מדליקים עוד נר ועוד נר, מקרבים עוד "נר הוי" נשמת אדם^{צג}, וכך זוכים לאור גדול. כל ישיבה חסידית צריכה להיות במודעות של "תורת חסד"^{צד}, ללמוד על מנת ללמד^{צה}. כל בחור הכי צעיר, גם לפני שהוא מגיע לישיבה, צריך לדעת שהתורה היא "תורת חסד", וחז"ל אומרים שהפירוש הוא ללמוד על מנת ללמד. לפי הרמב"ם מצות תלמוד תורה היא ללמד, לא ללמוד^צ. לשם כך נכנסים לישיבה, ואם יש הצדקה לא לשרת בצבא זו רק ההצדקה הזו – שאתה לומד על מנת ללמד. לחיים לחיים.

פח ראה גם תניא פ"ל.

פט מגדל עד בית מדות עלית יחוד המעשה פ"ה; תניא פי"ב. ועוד.

צ קהלת ב, יג.

צא בפרט, הדרכת הבעש"ט ל"סור מרע" ע"י "ועשה טוב" היא גילוי נקודת הצדיק ("אמרו צדיק כי טוב") בתוך הבינוני, "מדת כל אדם" (ואין לומר שהדרכה זו של הבעל שם טוב מיועדת רק לצדיקים, כפי שמבאר בתניא פכ"ח על העלאת המדות בשעת התפלה) והאתכפיא האמורה בתניא גם ביחס לצדיקים ("כגון אנא בינוני" של רבה שטעה בעצמו, וכפי שאמר אדה"ז על עצמו) היא בחינת הבינוני שבצדיק, וכך מגלה הבעש"ט את הצדיק שבבינוני ואדה"ז את הבינוני שבצדיק ("ועמך כלם צדיקים"), ודוק.

צב ישעיה ח, ו.

צג משלי כ, כז.

צד שם לא, כו.

צה סוכה מט, ב.

צז ראה רמב"ם הלכות ת"ת פ"א ה"א.

במקום הזה. עיקר העיקרים שחמש אותיות שמת. נסיים את הפרק הזה בעוד גימטריא יפהפיה: כתוב פעם אחת "לחמש" וארבע פעמים "החמש" – סך הכל

1790, חמש פעמים (ממוצע) משיח. התחלנו מחמש, הוספנו לו י וקבלנו משיח (כדברי הרבי ששליח, שעולה חמש, המתמסר לשליחותו בכל י כחות הנפש שלו הופך משיח, כלומר שכך הוא מגלה את ניצוץ המשיח שבו). על ידי שמוסיים את ה-ל של "לחמש" וד"פ ה של "החמש" מקבלים 50, שבחלוקה לחמש המלים הם תוספת י לכל מלה, וממילא יוצא בסוף מכל ה"חמש"ים האלה משיח, ה"פ משיח, שיבוא ויגאלנו תיכף ומיד ממש, בזכות חומש!

"סור מרע ועשה טוב"

[שאלה: מה עם דברי הבעל שם טוב על "סור מרע" על ידי "ועשה טוב"^צ? אתכפיא זו דרך החסידות?]

הבעל שם טוב אומר לך דבר אמתי, שכמה שיותר תעשה דברים טובים – ככה תצא מהמשיכה, הפיתוי, של היצר הרע. זו סגולה בפני עצמה. אבל המשמעות שלה היא לא שלא צריך לאהוב מלחמה. חוץ מהתוצאה הטובה של המלחמה, כתוב שיעיקר התענוג הוא להלחם – מלחמה בגימטריא ענג, יש בה ענג עליון. מתי יש ענג במלחמה? אם אתה מנצח, זו נקודה עיקרית במאמר "באתי לגני"^{צז}. עבודת המלחמה היא עבודת האתכפיא. אי אפשר לומר שהבעל שם טוב לא מחזיק מאתכפיא! שוב, הוא נותן עצה טובה, סגולה, להקדים ל"סור מרע" את "ועשה טוב". כשאתה בא לשלחן האוכל – תעשה אתכפיא, כשאתה רוצה לומר שיחה בטלה –

פו בית אהרן לקוטים קמו, א (בשם ר"א מקרלין). וראה גם קדושת יום טוב מצרוע.

צז פי"א.

שיעור

הילולת בעל אור החיים הקדוש (ח"ב)

מדינת ישראל, מדינת יעקב ומדינת עשו

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות לכבוד הילולת האור החיים נלמדו דבריו על תהליך **ירידת הנשמה לתוך הגוף**. בחלק הנדפס כאן יש התבוננות מאלפת במשפט אחד בלבד מדבריו – התבוננות בתהליך הירידה של הנשמה **מישראל ליעקב** המחובר מהרגע הראשון גם **לעשו**. **פרק א** מעמיק להסביר את **שלוש המדרגות בנפש** האדם ובסדר השתלשלות. **פרק ב** הופך את הדברים להתבוננות אקטואלית חריפה על היחס בין 'מדינת עשו', שהיא **מדינת כל אזורחיה**, 'מדינת יעקב', שהיא **מדינה יהודית מונבלת** ו'מציאותית' ל'מדינת ישראל' – שהיא המדינה החדשה לה אנו מצפים, מדינה שמתקיים בה **"כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל"** מתוך התעלות על כל הצמצומים וההגבלות, עד למימוש רצונו ומחשבתו הקדומים של ה'.

א. ירידת הנשמה

יעקב על שם היצר הרע

אנחנו רוצים ללמוד קטע מפירוש אור החיים הקדוש^א, בעל ההילולא של היום, ולמצוא בו גם משמעות אקטואלית. יש לו דרוש בתחלת פרשת ויצא, שמסביר – על יסוד דברי הזהר^ב – ש"כל הפרשה תרמוז ענין האדם", בסדר ירידת הנשמה

נרשם ע"י איתאל גלעדי. ט"ו תמוז תשפ"ו – חומש.

א. בהתוועדות נלמד הקטע במלואו, אך בחלק הזה יש התייחסות רק לקטע קצר מהדברים.

ב. זהר ח"א קמז, א.

לגוף וחייה בעולם הזה. נראה את ההתחלה שלו:

ויצא יעקב היא הנפש בצאתה מעולם העליון,

ונקרא יעקב על שם יצה"ר הכרוך בעקביו

יעקב נקרא כך כשהוא יוצא מהעולם העליון.

איך קוראים לו כשהוא עדיין בעולם העליון

(בתוך ה"באר" שהיא מקור הנשמות, כפי שהוא

מסביר שם)? כנראה ישראל, שם המעלה שלו.

ההסבר שלו לשם יעקב, "על שם יצר הרע

הכרוך בעקביו"^ג, הוא פלאי. אנחנו מכירים

ג. יעקב ועוד "על שם יצר הרע הכרוך בעקביו" עולה

1638, ט"פ יעקב, היינו יעקב ועוד ח"פ יעקב (העולה ז"פ

דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון¹). כך הוא כותב כאן. יש בשם יעקב איזו זיקה עצמית ליצר הרע. לכן, שוב, הוא אומר שכל התהליך של ירדת הנשמה לגוף הוא בעצם התגשמות של חלק היצר הרע שנמצא בתוך יעקב², שהוא חלק בלתי־נפרד מיעקב מהרגע הראשון שהוא מתחיל לרדת לתוך הגוף³, לשם קיום השליחות שלו בעלמא דין, עלמא דשקרא, 'מדינת עשו', כמו שיתבאר.

זה דק משפט אחד קראנו כאן, וכבר יש לנו איזה אור – או חשך – גדול לעיניים.

ישראל-יעקב-עשו

יש כאן בעצם שלשה שמות: **ישראל**, אותיות **לִי־ראש**⁴; **יעקב**, אותיות **יַעֲקֹב**; ועשו, שהוא היצר הרע הכרוך על עקבו של יעקב.

ישראל הוא שם המעלה של עם ישראל. יעקב, כמו שכבר אמרנו, הוא השם המקורי שנשאר גם אחרי שהוא קבל את השם ישראל. אפילו שה' אומר לו "לא יקרא שמך עוד יעקב"⁵ הרי קודם הוא אומר "**יעקב שמך**" [לא יקרא גו']⁶ (בגימטריא **ישראל** ע"ה) – השם הזה, יעקב, נשאר שמך (השם שלך בעצמך, ואילו

בדרך כלל הסברים אחרים לשם יעקב. קודם כל, הפשט בתורה – יעקב קרוי כך על שם "וידו אווזת בעקב עשו"⁷. מה העקב שם? לא העקב שלו אלא העקב של עשו, רק שידו אווזת בו, לתפוס אותו, להוציא ממנו משהו, להוציא את הניצוצות הקדושים שבתוכו⁸. בפנימיות, לפי מה שכתוב בכל מקום, **יעקב** הוא סוד **יַעֲקֹב** – הארת שרש הנשמה, ה־י, שבאמת יורדת לגוף ומתלבשת בתוך העקב. העקב הוא הגוף – כל הגוף ביחס לשרש הנשמה נקרא עקב, וכשהנשמה יורדת לתוך הגוף ומתלבשת בתוך הגוף קוראים לה יעקב. ההסבר הזה יכול מאד להתאים כאן (שמדובר על ירדת הנשמה להתלבש בגוף), אבל הוא לא מפרש ככה, אלא משהו אחר לגמרי, שהופתעתי לקרוא.

הוא אומר שיעקב אבינו, ה"בחיר שבאבות"⁹ – עם השם יעקב, שלא זו ממנו גם כשהוא מקבל את השם ישראל¹⁰ – הוא על שם היצר הרע! היצר

הרע "כרוך בעקביו" – בעקב של עצמו, בדיוק ההפך מהפשט. אם נאמר שהיצר הרע הוא עשו, יוצא שלא היד של יעקב אווזת בעשו, אלא שעשו כרוך כנחש (הקדמוני) בעקביו של יעקב¹¹ (הגלגול העיקרי של אדם הראשון, סוד "שופריה

כל התהליך של ירדת הנשמה לגוף הוא בעצם התגשמות של חלק היצר הרע שנמצא בתוך יעקב, שהוא חלק בלתי־נפרד מיעקב מהרגע הראשון

¹ ב"ב נח, א; זר ח"א לב, ב. מדת יעקב היא התפארת, "כתפארת אדם" (ישעיה מד, יג), "שופריה דאדם". מבואר (וראה גם עמק המלך שי"ד פק"ל) שישאל הוא סוד השליש העליון־המכוסה של התפארת (עץ החיים הנצחיים, ללא מודעות עצמית) ויעקב (שדווקא הוא נכפל, "יעקב יעקב") הוא סוד שני השלישים התחתונים־הגלויים של התפארת ("עץ הדעת טוב ורע", שיש בו מודעות עצמית, תערוכת טוב ורע, כאשר היצר הרע כרוך על עקבי יעקב ממשי). ודוק.

יא בהמשך פירושו הוא מדבר על שבועת הנשמה "תהי צדיק ואל תהי רשע" (נדה ל, ב), ועיקר הדרוש הוא על מלחמת היצר בפועל, אחרי לידת האדם ובמשך כל ימי חייו. יב ובאמת יש לו שרש עוד קודם, כאשר הנשמה נמצאת ב"באר שבע" (באר הנשמות) – אליו חוזרת הנשמה כל לילה, בסוד "ביד אפקיד רוחי", כנודע – שמיד ביציאה ממנו "**משביעין**" אותו תהי צדיק ואל תהי רשע", כי כרוך בו כבר היצר הרע, כמבואר באוה"ח, והרמז: **באר שבע** בגימטריא **יצר הרע**!

יג ספר הליקוטים וישב. ובכ"מ.

יד בראשית לה, י.

יצחק, כנודע), ז"פ **יעקב** ועוד אותיות **יעקב** שבתבת "**בעקביו**", כלומר **יעקב-יעקב** (כנגד חו"ב) ועוד ז"פ **יעקב** (כנגד ז"ת), וד"ל.

ד בראשית כה, כו.

ה כ"מ בקבלה ובחסידות. ראה לדוגמה ילקוליו"צ עה"ת ח"א רא.

ו תקו"ז סט (קיב, א).

ז ע"פ בראשית רבה עו, א.

ח בראשית מו, ב; ברכות יג, א.

ט ולפי פירוש זה **יעקב** היינו יצר (וסתם יצר הוא יצר רע, מקור נגע הצרעת) הכרוך על **עקב** יעקב.

מהו גדר הבינוני

בתניא? שהוא
מזוהה עם היצר
הרע, שבלשון
התניא נקרא נפש
הבהמית. כאשר
הבינוני אומר 'אני'
הוא בעצם נותן
ביטוי למודעות
העצמית שלו

ותפורים יחד. לכן עשו הוא חלק
עצמי של יעקב עצמו והאור
החיים כותב שיעקב נקרא כך על
שם היצר הרע שכרוך בעקביו של
כל אדם ("מדת כל אדם" של
הבינוני, כנ"ל).

אם כן, יש לנו בעצם שלש
דמויות-מדורות – ישראל, יעקב,
ואם יש לי את יעקב אוטומטית
יש לי גם את עשו. אין יעקב בלי
עשו, עד כדי כך שעשו הוא חלק
מיעקב. אחר כך, בהמשך, הוא
יוצא ומתגלה בפני עצמו.

חחשבה-דבור-מעשה

מה זה בהפשטה, בלשון
הכי פשוטה של החסידות? מי
הם שלשת אלו, ישראל-יעקב-

עשו? כתוב, גם בהתחלת התניא, שלכל נפש
יש שלשה לבושים^{טו}. מהו לבוש? צורת ביטוי
או הבעה של הנפש. מהם שלשת הלבושים של
הנפש? מחשבה, דבור ומעשה.

יצחק אומר על יעקב (המתחפש לעשו,
היינו מחפש את העשו שבו וחפץ לגלותו)
"הקל קול יעקב והידים ידי עשו"^{טז}. מה הוא

אור אלו מעשיו של צדיקים אבל אינו יודע באיזה מהם
חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו כיון דכתיב וירא
אלהים את האור כי טוב הוי במעשיו של צדיקים חפץ
ואינו חפץ במעשיו של רשעים" (בראשית רבה ב, ה).
אחרי "הלוא אח עשו ליעקב" (כשניהם מאוחים יחד)
נאמר "ואהב את יעקב" – זו אהבת יעקב ללא שנאת עשו
(על דרך "ורבקה אהבת את יעקב", וד"ל) – אך בפסוק
הבא נוסף "ואת עשו שנאתי". שלשת השלבים הם כנגד
עולמות בריאה-יצירה-עשיה – בשכל של הבריאה יש
לכל אחד תפקיד, ברגש יש אהבה ליעקב וכאשר מגיעים
ל"אף עשיתי" (ישעיה מג, ז) מתעוררת שנאת עשו בחרון
אף, ודוק.

כו תניא פ"ד.
כו בראשית כז, כב. "הקל קול יעקב והידים ידי עשו"
עולה "תורה חדשה" של מלך המשיח (ויקרא רבה יג, ג,
ע"פ ישעיה נא, ד), יחוד יעקב-עשו שביעקב, כאשר
פנימיותו יעקב וחיצוניותו עשו, עולם הבא שלו ועולם הזה
שלו (וכן בנגוע לשיעור קומה של עם ישראל – ה"עקב"ם

השם ישראל הוא בבחינת
"תוספתו של הקב"ה מרובה
על העיקר"^{טז}, (ודוק). בחסידות
מסבירים^{טז} – וכך מפורש גם
באור החיים^{יז} – שישראל הוא
הצדיק ויעקב הוא הבינוני. מהו
גדר הבינוני בתניא? שהוא מזוהה
עם היצר הרע, שבלשון התניא
נקרא נפש הבהמית. הבינוני,
"מדת כל אדם"^{יח}, הוא בעצם
היעד שלנו, השאיפה שלנו
להגיע למדרגת הבינוני, "הלואי
בינוני"^{יט}, וכתוב בפירוש בתניא^כ
שכאשר הבינוני אומר 'אני'
הוא בעצם נותן ביטוי למודעות
העצמית שלו. על הנפש האלקית
שלו הוא אומר "נשמה שנתת בי
טהורה היא"^{כא} – מי הוא ה"בי"

שבתוכו ניתנת הנשמה? הנחש הכרוך על עקביו,
היצר הרע (ה' נופח את הנפש האלקית הטהורה,
ששרשה בטהירו עילאה, בתוך מקום החרון-אף
– "וילך חרנה"^{כב} – בסוד "ויפח באפיו נשמת
חיים"^{כג}). זו המדרגה של יעקב.

אותו יצר הרע הוא בעצם זיקה של יעקב
לעשו – "הלוא אח עשו ליעקב"^{כד}, לפני שה'
מבחין ביניהם, "ואהב את יעקב. ואת עשו
שנאתי"^{כה}. הם אחים, לשון אחיו – מאוחים

טו בראשית רבה סא, א.

טז לקו"ת בלק ד"ה "לא הביט" וביאורו.

יז על במדבר כג, יז.

יח תניא פ"ד.

יט בית רבי ח"ב פ"ח הערה ג.

כ פכ"ט.

כא נוסח ברכות השחר.

כב רש"י על בראשית יא, לב.

כג בראשית ב, יז.

כד "הלוא אח עשו ליעקב" עולה "עץ הדעת [טוב ורע,
יעקב ועשו]".

כה מלאכי א, ב. וראה מאמרי אדה"ז כתובים תהלים ד"ה
"תקעו" (ועוד). היחס בין "הלוא אח עשו ליעקב" ל"ואהב
את יעקב. ואת עשו שנאתי" הוא על דרך מאחד-ל"והארץ
היתה תהו ובהו אלו מעשיו של רשעים ויאמר אלהים יהי

אם אני אומר לך
'הקול שלך הוא
יעקב והידים שלך
הם עשו' – מה
אמרת? שאתה
מעשה מרכבה,
אתה מורכב
מיעקב ועשו
ביחד, הקול שלך
הוא יעקב אבל
הידים שלך הם
עשו

אור המחשבה,
שמאיר לעצמו,
לא מתגלה אחרי
הצמצום הראשון.
הצמצום הראשון
הוא בשביל
להמציא מציאות
של זולת

של אותו דבר^{לג}. לכן, נחשב יחד **מחשבה-קול-דבור-מעשה** – בדרך כלל אומרים רק מחשבה דבור ומעשה, אבל עכשיו הוספנו את המלה קול – ונראה שהם שווים בדיוק 1118, "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**"^{לד}! כל גימטריא כזו, בשבילי על כל פנים, היא 'אישור'. לא כך אצל כולם, אבל "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה"^{לה}.

ישראל-יעקב-עשו בסדר השתלשלות
מה השלישיה הזו בעולמות, בסדר השתלשלות?

מהו מקור המחשבה? מחשבה היא "אור המאיר לעצמו" ואילו קול, דבור ומעשה הם כולם "אור המאיר לזולתו"^{לז}. מחשבה היא אור מופנם, לבוש המתייחד^{לז}, וכל השאר הם לבושים שמתגלים לזולת – לבושים בהם אני מתלבש על מנת להתגלות לזולת. הזולת לא רואה את המחשבות שלי. מהו, אם כן, היחס 'בגדול' ביניהם?

אור המחשבה, שמאיר לעצמו, לא מתגלה אחרי הצמצום הראשון. הצמצום הראשון הוא בשביל להמציא מציאות של זולת, להמציא מציאות של יחס אל הזולת, ואחריו יש "אור המאיר לזולתו". לפני הצמצום הראשון יש מה שנקרא בחסידות דרגת "קדמון"^{לח}, שבלשון המקובלים נקרא "עולם המלבוש"^{לט} (היינו הלבוש הפנימי, לבוש המחשבה של השי"ת

התכוון? בעומק, אם אני אומר לך 'הקול שלך הוא יעקב והידים שלך הם עשו' – מה אמרת? שאתה מעשה מרכבה, אתה מורכב מיעקב ועשו ביחד, הקול שלך הוא יעקב אבל הידים שלך הם עשו^{כח}. עשו נקרא על שם המעשה – זהו פירוש השם שלו, לשון מעשה, שהוא עשוי מתחלתו^{כט}. הקול, שכולל גם את הדבור, הוא יעקב^ל. לפי זה, מי הוא המחשבה? ישראל, "ישראל עלו במחשבה"^{לא}. אם כן, שלשת אלו, ישראל-יעקב-עשו, הם בעצם מחשבה-דבור-מעשה (אכן, הם מלבישים את הנפש על כל רבדיה, והרמז: **ישראל-יעקב-עשו עולים 1099, נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה**!).

נעשה עוד גימטריא נפה: שוב, בקבלה קול-דבור הולכים כאן יחד, סוד יחוד קול-דבור^{לב} – הקול הוא הפן הזכרי והדבור הוא הפן הנקבי

לג בסוד "אחד" המתחלק ל"אח וד רבתי, זכר ונקבה (שעה"כ דרושי ק"ש דרוש ו ובכ"מ) – האחוה נשמעת בקול והד רבתי היא הדבור הנשמע ליד רוחות העולם (כמו שבעשרת הדברות נשמע הקול מדבר מארבע הרוחות).

לד דברים ו, ד. לה ע"פ זהר ח"א קג, ב. לו מושגים שנתבארו (בעיקר) בכתבי אדה"א ור' הלל מפאריטש. ראה פלה"ר וירא נח, ג ועוד. וראה המשך תער"ב ד"ה "נשא את ראש" תרד"ע; **שיעורים בסוד ה' ליראיו** ח"ג פ"ו.

לז ראה ד"ה "ויאמר וכו' לך לך" תרע"א. ובכ"מ. לח שער היחוד פ"א. ובכ"מ.

לט ראה עמק המלך שער ש"א באריכות.

הם הפנימיות, יה "הנסתרות", וה'עשויים הם החיצוניות, "והנגלת".

כח הממוצע (המחבר) בין "קול יעקב" (318) ו"ידי עשו" (שלמות של 400, סוד "וארבע מאות איש עמו") הוא שטן (359), ההפרש בין יעקב לישראל (כנודע)!

כט רש"י (ומפרשים נוספים) על בראשית כה, כה. ל בסוד "משה ידבר והאלהים יענו בקול" [יעקב] (שמות יט, יט) – "משה מלגאו ויעקב מלבר" (ע"פ תקו"ז יג [כט, א]), וד"ל.

לא זהר ח"ב קח, ב. וראה זהר ח"א כד, א וח"ג שו, ב; בראשית רבה א, ד.

לב ראה זהר ח"א נ, ב; ח"ג רכח, ב; ע"ח ש"ד פ"א.

הכי גבוהה, המשכת הקו היא יציאת הנשמה מהבאר העליונה כדי לרדת ולהתלבש בגוף – "ויצא יעקב" מו.

מהו הגוף? המעשה. הקו יורד ומתלבש קודם כל בא"ק, אדם-קדמון, אחר כך באבי"ע, ארבעת העולמות הידועים, אצילות-בריאה-יצירה-עשה, וכל העולמות הללו הם בעצם עשו, כי הם המעשה. מה הכוונה מעשה? מה ה' עשה? עשה עולמות, ברא עולמות.

שוב, העולמות – שהם המציאות, גם הרוחנית וגם הגשמית – הם כולם עשו, הכל שייך לעשו. הקו, שהוא האור, הנשמה שבתוך העולמות, הוא יעקב. אבל התכנון, ה"לי ראש", המחשבה, ה"שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל", הוא ישראל^{מז}.

מו "ויצא יעקב" עולה טוב ברבוע (רמז לטוב שנותני הטובות במצרים, עם איחוד כל משפחת בית יעקב, לשם יורד יעקב על דרך יציאת-יירידתו לחרן) העולה "ברא אלהים", והוא סוד היצירה-הבקיעה לבר של המשכת הקו (כאשר "בראשית" היינו סוד ראשית הקו לפני שמתלבש בא"ק, וד"ל).

מז לפי ההקבלה של יעקב לסוד הקו, אפשר לתאר את הסדר הזה בעוד שלישיה חשובה של מושגים – נקודה: קו-שטח (של"ה בית ה' ו, א; לקוטי הגר"א בסוף ביאורו לספד"צ עמ' לח. ראה תו"ח בראשית סה, ד; מלכות ישראל ח"א מאמר "נקודה", קו, שטח): ישראל הוא הנקודה, מחשבה שיש בה אפס ממדים; יעקב הוא סוד הקו, כנ"ל, וכן קו נופל על לשון קב דיעקב, וה"פ בתנ"ך כתוב יעקוב מלא ו; עשו הוא סוד השטח (הדומימדי) – עשיה בפועל בשטח. וכמה רמזים: ישראל נקודה עולה ב"פ (ממוצע) שמחה, כשהפרש הוא עשו (שלום)! יעקב-קו עולה רפה, שרש הניצוצין קדישין שעל יעקב לברר (וכך הוא מברר את עשו, בהעלאת מ"נ על ידי מעשים טובים דווקא, תיקון העולמות – עולם סוד עולה...); השטח של עשו מתהפך בסוף ל"אתא הקב"ה ושחט למלאך המות" (פיוט חד-גדיא), שחיתת עשו, הנחש הקדמוני.

ומכאן הקבלה נוספת: בשיעור מוצש"ק בלק (בקטע שנדפס בגליון פינחס) השתא נתבאר ש"ואהבת את הו"ה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו, ה)

כביכול) עליו נאמר "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"^מ. המדרגה הזו היא

המחשבה של ה'. כשה' בא לברוא את העולם קודם הוא צריך 'לעשות חושבים', 'מה אני הולך לעשות כאן?', 'וה'חושבים' של ה' – עוד לפני תחלת הבראה, שהיא הצמצום – היינו "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל". שוב, בחסידות המונח הוא "קדמון", שלמעלה ממנו יש "אחד" ולמעלה ממנו "יחיד". זאת אומרת שישיראל זו דרגה שלפני הצמצום, כי "ישראל עלו במחשבה".

מהו יעקב? כתוב בפירוש^{מא}

שיעקב אותיות יבקע, "אז יבקע כשחר אורך"^{מב} – אור אין סוף הממלא כל עלמין. מיד עם הצמצום, בוקע קו של אור, שהוא בעצם כח היוצר של כל סדר

השתלשלות^{מג}. ידוע^{מד} שקו הוא שרש המושג קול – קול הוא קו ל... קו אל, מה שנקרא היום במדע 'וקטור', קו עם כיוון וכת. אם כן, הקו הוא באמת הקול. אחד הפירושים-הדימויים בחסידות^{מה} לחלל שנוצר על ידי הצמצום הוא חלל הפה והקו שבוקע לתוכו הוא הקול הפשוט, ממנו נעשו צירופי אותיות הדבור בתוך הפה. אם כן, יעקב הוא הקו שבוקע לתוך הצמצום – "אז יבקע כשחר אורך". לעניננו פה, בדרגה

מ ראה מקדש מלך על זהר ח"א טו, א; עמק המלך תחלת ש"א. ובכ"מ בדא"ח.

מא ראה זהר ח"ג קד, א ופירוש הרמ"ז שם.

מב ישעיה נח, ח.

מג תו"ח בראשית קפט, ג; מאמר ד"ה "בריש הורמנותא דמלכא" מהרה"צ ר' הלל מפאריטש.

מד בשיעורים רבים (לדוגמה אור לו' כסלו תשס"ד; כ"ה מנחם אב תשע"ה. ועוד). וראה גם לקוטי הלכות אה"ע הלכות פו"ר ה"ג סעיף לג.

מה מעין גנים ח"א מאמר "כיונים אל ארבותיהם" עמ' קנח.

השם 'מדינת

ישראל' לא מתאים בכלל למציאות של המדינה הקיימת כרגע, לכל היותר, אצל הימין הטוב, אפשר לקרוא לה 'מדינת יעקב', ואם מישהו חושב שהיא מדינת כל אזרחיה אז מתאים לקרוא לה 'מדינת עשו'

ב. שלשה שמות למדינה מדינת ישראל, מדינת יעקב או מדינת עשו?

אמרנו שנגיע גם לנושאים אקטואליים: אנחנו פה יושבים בארץ ישראל. הרבי לא אהב כל כך את הביטוי מדינת ישראל – הוא העדיף שיכתבו, גם על מכתבים, ארץ ישראל^{מט}. אבל אנחנו יותר 'פשרנים', ברשותו וברכתו של הרבי, אז אין לנו בוחלים לגמרי בביטוי מדינת ישראל. בדומה לכך

אפילו אמרנו לאחרונה^{מט} שאנחנו אוהבים את הדגל, דגל ישראל, כי הוא מאד יפה (וגם מכוון) – הדגל הכי יפה בין כל דגלי מדינות העולם (לדגל ישראל יש חן, לכל השאר – "תמורת חן כיעור"^נ). בכל אופן, לאור מה שאמרנו עכשיו, אפשר להעמיק בעניין.

מה בעצם רוצה לומר הכינוי 'מדינת ישראל', כמו גם השם 'ארץ ישראל'? ארץ ישראל היא ארץ של ישראל ומדינת ישראל אמורה להיות מדינה של ישראל. לאחרונה גם דברנו על המדינה החדשה^{נא} – מדינת ישראל החדשה, עם הדגל הקיים, שצריך לחדש את פני האדמה לגמרי^{נב},

מכוון לפי הסדר כנגד עבודת היחודים, עבודת הבירורים ועבודת הנסיונות. בירור רפח הניצוצין על ידי יעקב הוא עבודת "בכל נפשך", בסוד "כל הנפש לבית יעקב" (בראשית מו, כז), ישראל הוא כנגד עבודת היחודים (תפיסה שלמה של מוחין) ועשו (וההתמודדות עמו) כנגד עבודת הנסיונות, כפשוטו, ודוק היטב.

מח ראה לדוגמה אגרות קודש חכ"ו אגרות ט'תרחצ וט'תשטז. ובכ"מ.

מט וראה גם בשיעור דלקמן הערה נא, ובשיעורי ר"ח שבט תשע"ו; ר"ח תמוז תשפ"ב. ועוד.

נ ספר יצירה פ"ד מ"ג.

נא שיעור מוצאי ד' שבט (נדפס בגליון בשלח) השתא.

נב ע"פ תהלים קד, ל. ראה גם סוף מאמר "פתיחות, הזדהות, התכללות" בספר **אשא עיני**.

לחדש את המושג ואת המציאות של מדינת ישראל. עכשיו נוסיף עוד משהו לעניין: בעצם, אנחנו טוענים עכשיו שהשם 'מדינת ישראל' לא מתאים בכלל למציאות של המדינה הקיימת כרגע, לכל היותר, אצל הימין הטוב, אפשר לקרוא לה 'מדינת יעקב', ואם מישהו חושב שהיא מדינת כל אזרחיה אז מתאים לקרוא לה 'מדינת עשו'. עשו מאד דוגל בתיאוריה של מדינת כל אזרחיה....

שררת ישראל

מה ההבדל בין 'מדינת ישראל' ל'מדינת יעקב'? מה פירוש השם ישראל? "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל"^{נג}. ידוע^{נד} שאותיות **ישראל** הן ראשי תיבות של כל האבות והאמהות שלנו, שלשת האבות וארבע האמהות – אברהם-יצחק-יעקב-שרה-רבקה-דחל-לאה. אף על פי כן, מכל האבות והאמהות, הפשט של השם ישראל הוא על שם שרה אמנו, כי היא לשון שררה, כמו שחז"ל אומרים בפירושה^{נה}. אם כן, יש זיקה עצמית בין השם ישראל, שם המעלה שלנו, דווקא עם שרה אמנו.

על שרה אמנו אומר ה' לאברהם "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה"^{ני}. על מה כתוב "שמע בקלה"? "גרש את האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק"^{נד}. ה' אומר לו "שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע", "ביצחק" ולא כל יצחק, אלא יעקב^{נז}. זהו עצם עניינה של שרה אמנו. היא היתה עקרה הרבה שנים, תשעים שנה, כי עוד לא מספיק התעצמה בנחישות בלתי-מתפשרת עם הקביעה שיש זרע קדש נבחר ולו מגיעה הארץ הנבחרת, הארץ המובטחת לבעלה אברהם אבינו.

נג בראשית לב, כט.

נד לקו"ת (האריז"ל) וישלח עה"פ "ויקרא את שמו ישראל".

נה בראשית רבה מז, א (הובא ברש"י לבראשית יא, כט).

נו בראשית כא, יב.

נז שם פסוק י'.

נח סנהדרין נט, ב.

שהוא תכנן עוד לפני הצמצום – אלא חיים עם הצמצום, עם גבולות המציאות המצומצמת (עם היצר הרע, עשו, כרוך על עקביו). הכל מצומצם – היכולות, ההשגות, כמה אפשר להשיג, כמה אפשר להצליח. זו התודעה של יעקב – הסתפקות במועט לגריעותא^{טב} – ומי שחושב ככה חי לכל היותר ב'מדינת יעקב'.

לעומתו, מי שדוגל במדינת כל אזרחיה, בעצם חי עם עשו. עשו מוכן שגם יהיו כאן יהודים (ואפילו שהם יהיו הרוב), כמו במשך כל הדורות של הגלות המה. עשו לא תמיד רוצה להרוג את כולם, הוא לא תמיד עמלק נכדו. לכן יהודים בכל הדורות גם משתפים פעולה עם עשו, במסחר, באקדמיה, בהתפתחות הטכנולוגיה וכו' – אצל עשו זה (האח הגדול) כולם שוים, אחים, "אח עשו ליעקב" (בקדימת עשו ליעקב). הייתי יכול לקרוא למדינה הזו, מדינת כל אזרחיה, 'מדינת יעקב-עשו', אבל אני מעדיף רק לצמצם ולקרוא לה 'מדינת עשו', כי העיקר הוא עשו – "המעשה הוא העיקר"^{טז}, והמעשה הוא שכולם משתפים פעולה, גם באקדמיה, גם בצבא וכו' וכו'.

כחנען לישראל

המדינה החדשה עליה אנחנו מדברים היא-היא 'מדינת ישראל' – מדינה ברוח של ישראל סבא באמת, רוח של "שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל", מדינת שרה אמנו, "גרש את האמה הזאת ואת בנה". אם המדינה איננה כזו בעצם עדיין לא הגענו, לא זכינו, למדינת ישראל.

לאור זאת, איזו מדינה ראויה להקרא בשם 'מדינת ישראל'? רק מדינה ברוח "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל". "עם אלהים" היינו ההתמודדות עם הרוחניות, עם השרש הרוחני של עשו, "שרו של עשו"^{טז} (גם לשון שררה), "עם אנשים" היינו ההתמודדות עם עשו הגשמי, ואז "ותוכל". כל הפסוק הזה הוא כבר נבואה – הוא נאמר בשלב שיעקב פוחד קצת מעשו, והוא כבר מבשר לו "כי שרית... ועם אנשים ותוכל", כולל עשו המצוי למטה. המדינה ראויה להקרא 'מדינת

ישראל' אם זו האג'נדה שלה, האג'נדה של להיות ישראל, לנצח עד הסוף. אם אתה מקיים "כי שרית עם אלהים ועם אנשים", גם עם האידיאולוגיה של הקליפה וגם עם המציאות שלה, "ותוכל" לגמרי – מגיע לך השם ישראל.

יעקב ועשו – דיפלומטיה וחיים עם הגוים

לעומת ישראל, יעקב הוא טיפוס לא כל כך נחוש (ובדרך מליצה, "כי לא נחש ביעקב"^{טז}...). הוא עדיין בינוני, לא צדיק. הוא יודע שיש כל מיני אפשרות כדי לעשות פשרות ושלום-בינים, שלום של אחיזת עינים, בצורות של דיפלומטיה ועוד כאלה, ושאל פעם לא מנצחים עד הסוף, לא מכריעים^{טא} – אין אף פעם

הכרעה, רק משחקים, מסתדרים עוד שנה, עוד שנה בקושי, בינתיים קורה מה שקורה, דברים לא טובים. זו 'מדינת יעקב' – מאמינים שהארץ והמדינה הן שלנו, אבל לא לוחמים עד הסוף. ב'מדינת יעקב' לא יונקים כוחות מלפני הצמצום, כוחות אין-סוף – כפי שה' רוצה באמת, כפי

הייתי יכול לקרוא
למדינת כל
אזרחיה 'מדינת
יעקב-עשו', אבל
אני מעדיף רק
לצמצם ולקרוא
לה 'מדינת עשו',
כי העיקר הוא
עשו – "המעשה
הוא העיקר",
והמעשה הוא
שכולם משתפים
פעולה, גם
באקדמיה, גם
בצבא וכו'

טב וראה לוח "היום יום" ל' סיון.

טז תקו"ז תקון ס (צג, ב); תקון ע (קלג, ב). ראה אבות פ"א מ"ז.

נט בראשית רבה עז, ג. ועוד.

ס במדבר כג, כג.

טא ראה גם בשיעור כ"ה סיון (נדפס בגליון בלק) השתא.

אני וגם כולם יאמרו "אתחלתא דגאולה" – "אתחלתא דגאולה" מתחילה מהולדת מדינת ישראל, שהיא גופא ארץ ישראל, לא עוד ארץ כנען. למה עד עכשיו היא יותר ארץ כנען מארץ ישראל? כי גם יהושע לא כבש את הארץ, הוא התרשל בכיבוש^{טז}. בכל הדורות הכנענים עדיין בתוכנו – הכנענים, הפלשתים, כולם, עדיין פה עד עצם היום הזה^{טז}. לכן לא הגיע עדיין למצב של ארץ ישראל. צריך לומר שגם כאשר כן כתוב "ארץ ישראל" זה בדרך איחול, 'וינשטען זיך' – שמאחלים לעצמו שהמקום הזה יהיה ארץ ישראל, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל", עד הסוף, הצלחה גמורה – "וישראל [בגימטריא 'שמע בקלה'] עשה חיל"^{טז} (שנאמר על ימות המשיח^{טז}). זהו המכנה המשותף גם למדינת ישראל וגם לארץ ישראל – הכח של ישראל.

כל זה רק יצא לנו מהמשפט הראשון כאן של האור החיים, שאומר שיעקב הוא הנפש, ובעצם הוא על שם היצר הרע, שהוא בעצמו עשו, שנאחז בעקביו של יעקב – החיבור הזה מתחיל להתגלות מהרגע הראשון שהנשמה יורדת מהבאר.

סו יהושע יא, יח ובמפרשים שם (עפ"י תנחומא מטות ד); במדבר רבה כה, ב. ראה דברי שמואל (צ'אהרי) פרשת וילך.

סז ראה גם שופטים פרק א.

סח במדבר כד, יח.

סט ראה שם במפרשים.

אמרנו שהביטוי מדינת ישראל הוא בעצם כמו ארץ ישראל. בתנ"ך לא כתוב הרבה פעמים ארץ ישראל, השם הרווח הוא ארץ כנען^{טז}. כמו שהשם יעקב חוזר גם אחרי שהוא קבל את השם ישראל, גם ארץ ישראל ממשיכה להקרא ארץ כנען אחרי שהובטחה לאבות וגם אחרי ירושתה על ידי עם ישראל. המקום הזה, עד היום, הוא יותר ארץ כנען (בכמות על כל פנים) מאשר ארץ ישראל. הרבי לא אמר לקרוא לה 'ארץ כנען', רק 'ארץ ישראל', ובכל אופן כאשר מסתכלים בתנ"ך רואים שהיא הרבה יותר ארץ כנען מארץ ישראל – יש פה טפת כניעה, הכנעה מסוימת של האויבים, אבל לא כריעה, לא מגיעים להכרעה^{סה}. ארץ ישראל היא על שם מדינת ישראל, העתידה להתחדש בימינו. ברגע שתהיה פה מדינת ישראל, אז גם

סד השם "ארץ ישראל" חוזר בכל התנ"ך 11 פעמים (ר"ת א"י), לעומת 58 פעמים "ארץ כנען" (כנראה שלארץ כנען יש חן מיוחד). בתורה, בספר יהושע, בספר שופטים וגם בספר תהלים מופיעה אך ורק "ארץ כנען" (45 פעמים בתורה – כך שחנ"נ מתחלק בסוד אדם אחד – 8 פעמים ביהושע, פעם אחת בשופטים ופעם אחת בתהלים). בשמואל ובמלכים מופיעה אך ורק "ארץ ישראל" (פעם אחת בשמואל ושלוש פעמים במלכים, כולם בהקשרים שמתארים חולשה ופגיעה בריבונות ישראל בארץ). ביחזקאל יש שיוון בין ההופעות (שלוש פעמים מכל סוג). בדברי הימים יש רוב להופעות של "ארץ ישראל" (פעם אחת "ארץ כנען", בהבטחת הארץ לאבות "בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה", וארבע פעמים "ארץ ישראל", כולם בהקשרים שמתארים גדולה ושררה), ודוק היטב. סה ראה עוד על חשיבות ההכרעה בשיעור כ"ה סיון (נדפס בגליון בלק) השתא.

כשהשבר הופך לבשורה מטראומה לבניין

יש דבר כזה

צמיחה פוסטטראומטית?

יום פתוח בזום | 20:00 | א' אב (15.7)

יום פתוח | ללא עלות | זום | שידור חי

לפרטים
02-5662323

תורת
הנפש

שיעור

דרוש לבר־מצוה

להתחתן עם התורה

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה עלה לתורה חתן בר־מצוה במנין של הרב. אחרי התפלה התייחס הרב בקיצור לדרשת הבר־מצוה שלו ומתוכה **לחיבור של בר־מצוה עם התורה**. זו 'נשיקה חסידית' שמחה – המתקה לימי בין המצרים – השווה לכל נפש.

שמחת הדבקות בה'

שבת שלום ומזל טוב!

קראתי את דרשת הבר מצוה, שלפי בקשת החתן עסקה בשמחה – נושא מתאים במיוחד לימי בין המצרים, שצריכים להמתיק בהם את כל הדינים ולשמוח בהם שמחה של מצוה^א. הוא הביא את הפסוק "תחת אשר לא עבדת את הוי' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"^ב ופירושים שונים עליו – פירוש רש"י, רבינו בחיי, האריז"ל, השל"ה, ובסוף את מה שכתוב בתניא^ג (גם בשם האריז"ל).

בעצם, ההסבר הזה בתניא – שצריך לשמוח

בעבודת ה' יותר "מרב כל", מכל המדרגות של גן עדן – הוא המקור בתורה שבכתב של החסידות למה שהרבי מסיים בו את לוח "היום יום"^ד, הסיכום של כל עבודת ה' על פי החסידות, שאדמו"ר הזקן היה רגיל לומר על פי הפסוק "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ" – "איך וויל זע גאר ניסט, איד וויל ניט דיין ג"ע איך וויל ניט דיין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין" ('איני חפץ במאומה, איני חפץ בגן עדן שלך, איני חפץ בעולם הבא שלך, איני חפץ אלא בך לבדך'). זאת אומרת שעבודת ה' צריכה להיות בבחינת "אנא נסיב מלכא"^ה – אני לא רוצה שום דבר אחר, והשמחה שלי היא בעבודת ה' עצמו, בדבקות בה' בלי שום דבר אחר. על כך כתוב "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם חיים

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעד. שבת פינחס, י"ט תמוז תשפ"ו – כפ"ח.

א ראה שיחת ש"פ מטו"מ תש"מ; לקו"ש ח"ב עמ' 358; תורת מנחם תשמ"ט ח"ד עמ' 74. ובכ"מ.

ב דברים כח, מז.

ג תניא פכ"ו.

ד לוח "היום יום" ח"י כסלו.

ה איכה רבה ג, ח.

החתונה היא בשביל "פרו ורבו"^ד. מה נולד מהחתונה עם התורה? יש פירוש, שבעיקר מביא הרבי מקאמרנא בספריו – "זהר חי", "היכל הברכה" ו"אוצר החיים"^{טו} – ש"פרו ורבו" היינו הולדה של חידושי תורה. כשאתה מתחתן עם התורה נולדים בע"ה חידושי תורה אמתיים – מי שלומד תורה ברצינות זוכה לנביעה של חידושי תורה. צריך "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"^{טז}, לחדש חידושי תורה אמתיים גם הלכה למעשה.

בשידוך הזה אתה האבא והתורה היא האמא. החידושים הם לא רק שלך, הם יוצאים מהחיבור שלך עם התורה. האמא היא "אם הבנים שמחה"^{יז} – היא זוכה שממנה יולדו החידושים. אנחנו תמיד מסבירים^{יח} ש"אם הבנים שמחה" היא לא רק כשנולדים הילדים, אלא זו גם סגולה להכנס להריון ותוך כדי ההריון (שמחה בכל התהליך, מהיכולת להיות אמא, דרך האמהות בכח ועד לאמהות בפועל^{יט}). לא כל הנשים זוכות מיד ללדת בקלות. הדוגמה היא האמהות, שהיו עקרות^כ, ואז צריך גם הרבה להתפלל וגם להיות בשמחה. יש נשים שאם לא יולדות מיד קונות בתור סגולה עגלה או עריסה לתינוק^{כא}. אבל אנחנו אומרים שלא חייבים לקנות עגלה או עריסה – עיקר הסגולה הוא לשמוח מראש על הלידה שעתידה להיות. גם בלימוד התורה,

כלכם היום!^{כב} – חיות היא שמחה והחיות באה מהדבקות בעבודת ה'.

צריך להבין טוב יותר את היחס והקשר בין דבקות ושמחה, שלא נשמעות בדיוק אותו דבר:

השמחה בחתונה עם התורה

אתה חתן בר מצוה – עם מי אתה מתחתן? [עם הקב"ה]. באמת הקב"ה מתחתן איתך, ביחס אל הקב"ה הוא החתן ואתה הכלה, אבל עם מי אתה מתחתן? [עם התורה? עם המצוות?] אכן אתה מתחתן עם התורה. מאיפה יודעים את זה? מהפסוק "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"^{כג} – הפסוק הראשון שלומדים עם ילד יהודי^{כד} – בו חז"ל דורשים ש"מורשה" היינו "מאורסה"^{כה}. זהו הפסוק הראשון שלומדים (לפי הפשט ש"מורשה" לשון ירושה), אבל הדרוש של חז"ל מתגלה-מתקיים בבר-מצוה (בבר-מצוה מקבל חתן הבר-מצוה מוחין דאמא^{כז}, סוד הדרוש בפרד"ס התורה^{כח}). בעזרת ה', עוד כמה שנים תתחתן עם בת-זוג, אבל כעת – גם כהכנה לכך – אתה מתחתן עם התורה.

בחסידות מסבירים באריכות^{כט} שלפעמים התורה היא החתן-המשפיע ועם ישראל שלומד אותו הוא הכלה-המקבל ולפעמים, כמו שאמרנו כעת, ישראל הם החתן-המשפיע והתורה היא הכלה-המקבל. התפנית הזו מתחוללת בבר-מצוה – גם עד עכשיו למדת תורה, אבל כמקבל, לימוד מדין **חַנוּך** (שנותן ללומד את **חַן הוי'**, חן של כלה), ובבר מצוה אתה נעשה החתן בלימוד התורה שלך^ל.

לתקן בבחינת זכר-משפיע (כמו "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי"), וד"ל.

יד – בראשית א, כב; א, כח; ט, א; ט, ז.

טו – אוצר החיים מצות פריה ורביה. וראה בעש"ט עה"ת ואתחנן אות סא.

טז – ע"פ סוטה כא, א; ב"ק צב, א.

יז – תהלים קיג, ט.

יח – שיעורים בסוד ה' ח"ג פ"ג עמ' קיט; אל עולם הקבלה פ"ז עמ' 115; הנפש פ"ו עמ' קוקח (וראה בהרחבה הערה צד שם).

יט – על המושגים יכולת-יח'פועל ראה המשך תרס"ו ד"ה "כי עמך מקור חיים" עמ' קפא.

כ – פסיקתא כ, שה"ש רבה ב, יד. ובכ"מ.

כא – ראה לדוגמה אורחות דוד (רבינוביץ) עמ' קה; בית ומנוחה (שטרן) עמ' יג (ובדברי הרבי בחלוקת דולרים ז' תשרי תשנ"ב).

י – דברים ד, ד.

ז – דברים לג, ד.

ח – סוכה מב, א.

ט – פסחים מט, ב.

י – ראה ע"ח שער כה, ד. ובכ"ד.

יא – קהלת יעקב ערך 'רמז'.

יב – לקו"ת ברכה צג, ד ואילך.

יג – ורמז: **חתן הבר מצוה** עולה "**לעשות**" (אל פעמים הוי'). חותם מעשה בראשית (בראשית ב, ג), שמובנו 'לתקן' (ראה ראב"ע על בראשית ב, ד; בראשית רבה יא, ו; פסיקתא רבתי ו; זהר ח"א מז, ב) – הוא מקבל את היכולת

הדבקות היא עיון

התורה - צריך
ללמוד תורה
בעיון, בהעמקה
גדולה

לאהבה וליראה את שמך". אנחנו
אוהבים להסביר^{כז} ש"יחד" לשון
חדוה (שהיא המייחדת אהבה
ויראה) – זו השמחה שביחוד
(הבינה שבדעת).

נעשה כמה רמזים:

שמחה־דבקות־שמחה שוה 1218, שלש
פעמים (ממוצע כל מלה) 406 – **אתה אתה**
אתה ("אתה הוא הוי' לבדך, אתה [קרי] עשית
את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל
אשר עליה הימים וכל אשר בהם, ואתה מחיה
את כלם"^{כח}) – ו"פ 253 (משולש 22, "מוצא
פי הוי'"^{כט}), סוד "בראשית", בראשית^ל, ששת
צירופי ברא.

רק הרוס"ת עולים 1014, שש פעמים (ממוצע
כל אות) 169, **אחד־אהבה** ברבוע, גם בגימטריא
טעמים, כמו שקראת בקריאת התורה. המספר
הזה (1014) עולה הוי' פעמים "הוי' אחד" –
הסוד של קריאת שמע, "הוי' אלהינו הוי' אחד",
ביטוי האמונה שלנו בה'. כמה שוים אמצעי
התיבות? 204, **צדיק** (כפולה של שם הטוב, שם
אהוה, יב פעמים – כל הצירופים – **אהוה**),
שכמו שכתוב השבוע בנפלאות^{לא} שוה גם **נצחון**.
האמונה של "הוי' אלהינו הוי' אחד" מביאה את
הנצחון, כמו שמוסבר שם באריכות.
יש בדרשה שלך גם סיפור על הרבי
מקלויזנבורג, ששרד את נסיונות השואה באמירת
הפסוק הנ"ל^{לב}, "תחת אשר לא עבדת את הוי'
אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל". זכותו יגן
עלינו!

נאחל ל**חתן הבר מצוה** שיהיה **חתן שמח**^{לג}.
יש "משמח חתן וכלה", כשהשמחה באה מהחתן

המשך בעמ' 25 >>>

כז **אשא עיני** מאמר "סוד הנשימה: חדוה" עמ' קעט הערה
יג. ובכ"מ.

כח נחמיה ט, ו.

כט דברים ח, ג.

ל סוכה מט, א; זר ח"א ג, ב; תקנ"ז תקנ"ז (פג, א). ובכ"מ.

לא גליון פינחס תשפ"ו משעור שבת בלק (עמ' 15).

לב ראה גם לפיד האש עמ' קסט.

לג וראה לעיל הערה יג.

צריכה להיות שמחה מראש על
החידושים שעתידיים להיות.
תלמד את ההקדמה של האגלי
טל, שם הוא מסביר שבלימוד
חייבים להרגיש תענוג ושמחה,
זהו חלק עצמי מלימוד התורה.

שוב, יש שמחה לפני הכל ושמחה אחרי
הכל^{כב}, והרמז המופלא: הביטוי "**בשמחה ובטוב
לבב מרב כל**" עולה 706, **ב** פעמים **שמחה** (סוד
המלה הראשונה, "**בשמחה**")!

שמחה־דבקות־שמחה

בכל אופן, ההולדה של חתן וכלה לא תלויה
רק בשמחה – היא תלויה בזה שיש יחוד ודבקות
ביניהם, "ודבק באשתו והיו לבשר אחד"^{כג}. יש
שמחה לפני הלידה ושמחה אחרי הלידה, אבל
השמחה מקיפה את היחוד עצמו – הסוד של
"מקיפין דאמא"^{כד}. בלימוד תורה, יש שמחה לפני
ואחרי, אבל הלידה תלוי ביחוד עצמו – בלימוד
תורה מתוך דבקות. הדבקות היא עיון התורה
– צריך ללמוד תורה בעיון, בהעמקה גדולה
("כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה"^{כה}), ואז
מתחדשים חידושים אמתיים. תוך כדי הדבקות
פחות מרגישים את השמחה – השמחה מקיפה,
אבל הדבקות היא העיון עצמו. אי אפשר ללמוד
תורה 'חפץ'.

אם כן, יש סדר של שמחה־דבקות־שמחה
(היחוד הוא פנימיות הדעת, אז בעצם יש כאן
סדר של בינה־דעת־בינה, בסוד "אם אין דעת
אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^{כו}). דבקות
ויחוד הולכים יחד, כמו שאנחנו אומרים בברכת
אהבת עולם "ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו

כב השמחה בהתחלה והשמחה בסוף הן בסוד "אני
ראשון ואני אחרון" (ישעיה מד, ו) – **אני־שמחה** עולה ב"פ
אור ("ואהבת" וכו'), מתאים לכך ששמחה היא "אור עולם"
(ישעיה ס, יט"כ).

כג בראשית א, כד.

כד ראה ע"ח שמ"ב פ"ג; תו"א יב, ד; לקו"ת אמור לו, ג. ועוד.

כה ע"פ זר ח"א קג, ב.

כו אבות פ"ג מ"ז.

טעות החורבן

קיצור מהלך השיעור

בשבת מטות – החלה תמיד בימי **בין המצרים**, בהם אנו אבלים על חורבן הבית – קוראים **על כעסו של משה רבינו ועל הטעות** שבאה בעקבותיו. ברשימה שלפנינו יש התבוננות כיצד לכעסו וטעותו של "איש האלהים" יש **שרש בשם אלקים, מדת הדין** המענישה את החוטאים, דבר שבא לידי ביטוי מיוחד **בחורבן הבית**. התבוננות קצרה וחריפה – **עם המתקה בסופה** – לימי האבלות על החורבן.

טעותו של "איש האלהים"

"בא לכלל כעס בא לכלל טעות"^א. משפט זה נאמר על משה רבינו, "מבחר המין האנושי"^ב. הטעות היא "טעות בשיקול הדעת"^ג. הכעס מסלק את הדעת (משה רבינו הוא הדעת של כללות נשמות ישראל^ד). והנה, משה רבינו הוא "איש האלהים"^ה – "מחציו ולמטה 'איש' ומחציו ולמעלה 'אלהים'".

רשימת הרב. י"ב מנחם־אב תשפ"ה.

א ספרי במדבר לא, כא.

ב ראה פיה"מ לרמב"ם על פרק חלק ביסוד השביעי (ובהקדמת הבית יוסף).

ג סנהדרין ו, א; לג, א.

ד שער הפסוקים שמות.

ה דברים לג, א; יהושע יד, ו; תהלים צ, א; עזרא ג, ב; דהי"א כג, יד; דהי"ב ל, טז.

ו דברים רבה יא, ד.

הכעס בא "מחציו ולמטה איש" – איש, לשון אש^א, עלול לכעוס^ב.

אך בזהר מפרש^ט "איש האלהים" כ"בעלה דמטרוניתא" – ה"איש" הוא הבעל המשפיע ו"האלהים" היא המטרוניתא, האשה המקבלת מהאיש (והיא סוד המלכות, השכינה, כנסת ישראל, המקבלת מספירת היסוד, "כאיש גבורתו"^י, שמעליה). לפי זה, יש לומר ש"האלהים" של משה רבינו הוא זה שעלול לכעוס – הרי אלהים הוא מדת הדין^{יא}, הבונה

ז וראה ספר השרשים לרד"ק שרש 'איש'.

ח וראה סוטה יז, א; **יין משמח** ח"ד ש"ו בתורה "אש ממים".

ט ע"פ זהר ח"א ו, ב.

י שופטים ח, כא.

יא ראה בראשית רבה יב, טו (הובא בפירש"י על בראשית א, א); רבינו בחיי על בראשית ב, ד.

חורבן בית המקדש

והנה, "בא לכלל כעס בא לכלל טעות" עולה
בית המקדש – איזו טעות להחריב את בית
 המקדש (מתוך כעס^א)!

ואם תאמר שהחורבן היה "סותר על מנת
 לבנות"^{כא} בנין יותר טוב^{כב}, נשיב: גם לתוך בית
 המקדש הראשון והשני (וגם לתוך משכן משה,
 שמעשי ידיו נצחיים לעולם ועד^{כג}) – שהיו
 מעשה ידי אדם^{כד} – היה ה' יכול להוריד באש
 מן השמים את בית המקדש העליון^{כה}, שיתלבש,
 כנשמה בגוף, בבית התחתון^{כו} (ושלאורו כולם
 ישובו אל ה' בלב שלם).

אך אין אתנו יודע עד מה^{כז}, מהי הכוונה
 העמוקה של השי"ת, שכדאי לנו כל אריכות
 הגלות המר כדי להעלות את האנושות כולה,
 יחד עם כל הדצח"ם, לראות את גילוי עצמותו
 יתברך ממש לעתיד לבוא^{כח}, שכל העולם כולו
 יהיה בית מקדש – דירה בתחתונים לקדוש
 ברוך הוא^{כט}.

כ וראה ירמיה ז, כ; לב, לא; איכה ב, א.

כא שבת לא, ב.

כב ראה לקו"ש חכ"ט שיחה לפרשת דברים: חזון ס"ה.

כג ראה סוטה ט, א.

כד וראה זהר ח"ג רכא, א.

כה רש"י על סוכה מא, א; ר"ה ל, א; מנחות סח, א. תוספות
 שבועות טו, ב ד"ה "אין" (בשם התנחומא – ראה תנחומא
 כי תשא יג, פקודי יא ותנחומא בובר בראשית יז). וכן משמע
 בזהר ח"ג רכא, א (וראה גם ח"א כא, א; כח, א; ח"ב נט, א;
 קח, א).

כו וראה מלבי"ם לעזרא ו, טז (והנסמן באל גבעת הלבונה
 פ"ה ס"ז).

כז עפ"י תהלים עד, ט.

כח ישעיה מ, ה.

כט תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

את המלכות^{יב} (המטרונייתא) בבחינת "דינא
 דמלכותא דינא"^{יג}.

איך לתקן את החוטא?

בכל אופן, נלמד מכך שהכלל ש"בא לכלל
 כעס בא לכלל טעות" קיים גם לגבי "אלהים"
 כפשוטו. מה ה'טעות' של ה'? שהוא מעניש את
 מי שהוא כועס עליו!

ואם תאמר שהעונש הוא בעצם תיקון (ולא
 נקמה)^{יד}, נשיב: מורנו הבעל שם טוב לימד^{טו}
 אותנו שיש עוד דרך לתקן את החוטא, לא דרך
 של "שמאל דוחה", בעונש, אלא דוקא דרך של
 "ימין מקרבת"^{טז} – לקרב את החוטא יותר ויותר
 (כגון למנות אותו לשר חשוב בממשלה). דוקא
 על ידי הקירוב של החוטא הוא יבוא להכיר
 בגדולת המלך, "הוי' אלהי ישראל מלך"^{יז}, ויכנע
 בפניו. אז הוא ישמח ויבכה כאחת, שלמות עבודת
 האדם בכלל ועבודת התשובה אל ה' בפרט –
 "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא
 בלבאי מסטרא דא"^{יח} ("תקיעא" היינו תקיעת
 הדעת בגדולת השי"ת^{יט}, בחסדו וברחמיו הרבים).

יב ע"ח שכ"ה דרוש ב; של"ד; טעמי המצות פרשת
 בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

יג ב"ק קיג, א.

יד ראה רמב"ם הלכות שבת פ"ב ה"ג (ועוד); ברית הלוי
 פ"א; שם משמואל כי תצא תרע"ז ד"ה "במד"ר שלח
 תשלח"; בית הלוי ח"ג דרוש יג.

טו כש"ט (קה"ת) אות קח.

טז סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זהר ח"ג קעז, ב.

יז תפלת מוסף של ר"ה.

יח ע"פ זהר ח"ג עה, א. ראה תניא פל"ד ואגה"ת פ"א.

יט לשון שגורה בדא"ח. ראה לדוגמה אוה"ת בראשית
 ח"ד תרצא, ב.

השמחה שאתה משמח את התורה, והעיקר
 השמחה שהתורה משמחת אותך. [השמחה
 שלפני הדבקות והשמחה שאחרי הדבקות]. כן.
 מזל טוב ושבת שלום ומבורך!

לכלה, ויש אחר כך "משמח חתן עם הכלה",
 כשהשמחה באה מהכלה לחתן^{לד} – יש את

לד ראה תו"א יוגש מד, ד ואילך; דרושי חתונה בסדור עם
 דא"ח ד"ה "להבין שרשי הדברים" (בעיקר בעמ' קלב, ב).

הסיפור החסידי

רש"י | רואה ואינו נראה

רבי שלמה יצחקי רבי שלמה יצחקי נולד בטרומייש [כיום טרואה] שבצפון צרפת לאביו רבי יצחק בשנת ד'ת"ת, ומעט מאוד ידוע על תקופת נעוריו. ככל הנראה למד תורה מפי אביו בגיל צעיר. בשנת העשרים לחייו בערך יצא רש"י מצרפת, אל הישיבות הגדולות שבגרמניה. תחילה בא רש"י אל ישיבת מנגצא, שבה לימד רבינו גרשום שני דורות לפני כן, ושמה יצא למרחקים; במנגצא למד רש"י אצל רבי יעקב בן יקר, מתלמידי רבינו גרשום מאור הגולה, שנעשה לרבו המובהק ולימדו במשך שש שנים. אחרי פטירתו של רבי יעקב בשנת ד'תתכ"ד, עבר רש"י ללמוד לפני רבי יצחק בן יהודה, אף הוא מגדולי תלמידי רבינו גרשום. כעבור תקופה עבר רש"י לוורמייזא הסמוכה, ושם למד מפי רבי יצחק הלוי. לאחר כעשר שנים בהן שהה בגרמניה שב רש"י לטרומייש בסביבות שנת ד'תתכ"ט, והצטרף לבית הדין בעיר. הוא החל לפסוק הלכות לכל יהודי הסביבה, והמשיך לעמוד בקשרי מכתבים עם רבותיו וחבריו שבאשכנז. מלבד שנים מעטות בהן שב ללמוד בישיבת וורמייזא, נשאר רש"י להתגורר בטרומייש עד פטירתו וייסד בה ישיבה מפורסמת. גדלותו העצומה של רש"י הוכרה מיד בעולם היהודי, שאלות רבות הופנו אל בית מדרשו בתחומים רבים ושונים, והפירושים שכתב ב'קונטרסים' שלו התקבלו במהירות הבזק ברחבי הארץ. שני חתניו היו מתלמידי החכמים הראשונים במעלה בצרפת, וגדולי הדור הבא היו מצאצאיו ותלמידיו. רש"י נפטר ביום חמישי, כ"ט בתמוז ד'תתס"ה ונקבר, על פי המסורת, בעיר הולדתו טרומייש.

קולו של רש"י השיב מיד: "מה אדוני מבקש?" הביט השר לכל עבר ושאל: "היכן אתה?" ורש"י השיב: "הנני". כך חזר הדבר כמה פעמים, עד שהשר השתומם ויצא מבית המדרש. בחוץ פגש אחד מתלמידי רש"י ואמר לו: "אמור לרב שירד אליי. אני מבטיחו בראשי שלא יאונה לו כל רע". אז ירד רש"י אל השר והשתחוה לפניו. השר מיהר להקימו ואמר: "עתה נוכחתי לדעת את חכמתך. יש דבר גדול שאני מבקש לשאול אותך עליו. הכנתי מאה אלף פרשים ומאתיים אוניות גדולות, ואני יוצא לכבוש את ירושלים. נוסף עליהם ממתנים לי בעיר עקרון שבעת אלפים פרשים נוספים. אני בטוח שאנצח את הישמעאלים היושבים שם, שכן אינם בקיאים במלאכת המלחמה. אמור

בצרפת חי שר מלחמה מפורסם, הדוכס גומפריד שמו. היה גיבור חיל ואיש קרבות, אך גם אכזר ואיש משחית. באותם ימים כבר יצאה חכמתו של רש"י למרחוק. אפילו בין אומות העולם היה שמו נודע, ורבים ביקשו לשמוע את עצתו. כששמע על כך גומפריד, שלח שליחים להזמין את רש"י אליו. אולם רש"י, שהכיר את טבעו של השר, סירב לבוא. חרה הדבר לשר. הוא אסף את חילו ורכב בעצמו אל ביתו של רש"י. משם עלה אל בית המדרש, ומצא את השערים פתוחים ואת הספרים פרושים על מקומם — אך איש לא נראה. עמד השר וקרא בקול גדול: "שלמה! שלמה!"

כאן מלמדת את חז"ל, כי רק את כלב צריכה היתה רחב להצפין – אבל לפינחס, שהוא בגדר מלאך ה', ישנה תכונה "רואה ואינו נראה". נוסף על כך, הביטוי "רואה ואינו נראה" – שכתבו חז"ל על פנחס וגם על הקדוש ברוך הוא עצמו – הוא בגימטריה **ישראל**, מה שמרמז כי באופן כלשהו, התכונה הזו היא נחלת עם ישראל כולו. כמוכן, אין הכוונה כי כל אחד יכול להפוך לשקוף בן רגע. אבל יש משהו שכן נוכל לעשות, מתכון יהודי פלאי להיעלמות – שנקרא 'התמעטות'. על עם ישראל אומר הקב"ה, כי "לא מרובכם מכל העמים חשק הוי' בכם... כי אתם המעט מכל העמים". המילה "המעט", על פי המדרש, לא מתייחסת לריבוי המספרי של עם ישראל אלא דווקא לענווה שלו וליכולת היהודי למעט את עצמו.

פנחס נקט בדרך זו, כאשר מסר את נפשו למען עם ישראל במעשה זמרי. הוא הניח בצד את עצמו ואת טובתו האישית, על מנת לקנא קנאת ה' ולהשיב חמה מעם ישראל; אך התמעטות יכולה להתבטא גם בשפלות יומיומית יותר, של ראיית המגבלות והחולשה שלנו בלי להתעלם מהם. רש"י ניחן בשתי המעלות גם יחד: בהתמסרותו לתורה ולהפצתה הוא "המית את עצמו" על שליחותו, ובפירושו מתבטאת הענווה הגדולה שניחן בה – כשלא בוש לכתוב במקומות רבים "לא ידעתי פירושו".

על פי רש"י ועוד ממפרשי התנ"ך, אסטרטגים מן העבר נהגו להציב נמוכי קומה בראש המגדלים – על מנת שיראו את חיילי צבא האויב, בלי להיראות על ידו ("גמדים במגדלותיך", יחזקאל כ"ז). ניתן ללמוד מכך, כי דווקא "מאן דאיהו זעיר, איהו רב". דווקא נמיכות הקומה מזכה את הניחן בה בגובה רב, וביכולת להיות כבורא עולם בעצמו – רואה ואינו נראה.

(על פי שיעור כ' שבט ע"ב, י"ג תמוז ע"ו)

לי את אשר אתה רואה, ואל תפחד".

רש"י השיב בקצרה: "אכן תצא לדרך, ותכבוש את ירושלים. שלושה ימים תמלוך עליה, אך ביום הרביעי יגרשוך הישמעאלים. אז תימלט משם ותשוב לעיר הזאת עם שלושה סוסים בלבד". התמלא השר כעס ואמר: "ייתכן שדברייך אמת. אבל אם אשוב עם ארבעה סוסים – אאכיל את בשרך לכלבים, ואהרונ את כל יהודי צרפת".

השר יצא למסעו, וכל אשר אמר רש"י התקיים. לאחר מלחמות קשות שנמשכו ארבע שנים, איבד כמעט את כל צבאו. כשעשה את דרכו חזרה, לא נותרו עמו אלא הוא וארבעה סוסים. באותה שעה נזכר בדברי רש"י וגמר בליבו לקיים את איומו. אולם מן השמים הפרו את עצתו. כאשר נכנס בשער העיר, השתחררה אבן ממשקוף השער, נפלה על אחד ממלווי והרגה אותו ואת סוסו.

נחרד השר. עתה הבין כי כל דברי רש"י אמת היו. הוא פנה מיד אל ביתו של רש"י, כדי להשתחוות לפניו בטרם ישוב לביתו. אולם כשהגיע לשם מצא כי רש"י כבר הסתלק מן העולם. התאבל השר על פטירתו של החכם הגדול, ושב לביתו בלב נשבר.

(שלשלת הקבלה)

בנקודות רבות ניתן לעיין בסיפור הזה, החל מניסיונו הכוחני של גוטפריד לחלץ את ידיעת העתיד דווקא מפי רש"י – האיש שכתב בפירושו "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחרי העתידות". אנו נתמקד כאן בנקודה מסקרנת: היעלמותו של רש"י מעיני הדוכס. כיצד עשה זאת רש"י, ומה ניתן ללמוד מכך? ראשית, יש לזכור כי רש"י לא היה הראשון שנודע כבלתי נראה. גם אודות פנחס אמרו חז"ל דברים דומים: על פי המדרש, כלב ופנחס היו המרגלים אותם שלח יהושע לרגל את הארץ, וכשרחב היתה צריכה להצפין את המרגלים מאנשי מלך יריחו כתוב "ותצפנו". לשון היחיד

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

החיות של כל חלקיק בטבע

לכבוד הרב גינזבורג שליט"א,

מצ"ב מאמרים מדעיים שכתבתי בפזיקה, המציעים תיאוריה חדשה המשלבת בין תנועה בהשפעה של שדות חשמליים, מגנטיים וכבידה כמו שמתוארים בתיאוריית היחסות הפרטית והכללית של איינשטיין לבין תגליות מכניקת הקוואנטים, שבידוע היום במדע אינן מסתדרות ומשתלבות יחד. הרעיון הכללי והיסודי של התיאוריה החדשה מורכב משני חלקים: 1. לכל חלקיק בטבע יש 'רגישות' שונה, והוא מגיב ופועל ונע בהתאם לכוחות הפועלים עליו ו'מורגשים' לו. 2. מבחינת כל חלקיק הוא מתקדם בקו ישר, אלא שהתנועה הישירה והמתמדת הסובייקטיבית משתנה מחלקיק לחלקיק (בגלל ה'רגישות' השונה של כל חלקיק). לפי הרעיון הזה אפשר לבדוק ולנסח נוסחאות מתמטיות פשוטות יחסית שמתארות היטב את התנהגות החלקיקים באופן מדויק ומלא, ובכך לפתור את ה'סתירה' בין היחסות הכללית לקוואנטים. אשמח להתייחסות הרב, פרופ' יעקב פרידמן.

מענה:

שלום וברכה!

בעיכוב מה, הספקתי לקרוא את המאמרים ששלחת. אמנם בשנים האחרונות אני פחות מתעדכן בחידושים בעולמות המתמטיקה והפיזיקה, ובכל זאת משתדלים להבין ולהסביר בדרך אפשר כמה עניינים במדע ע"ד התורה והחסידות.

ראשית כל, זה שלדומם יש 'הרגשה' (sense) ומעין 'מודעות עצמית' (self-consciousness) הוא דבר פשוט בחסידות, כמבואר בפרק א משער היחוד והאמונה בתניא, בשם האריז"ל, שגם

לדומם יש נפש (ויתכן עוד שנפש-אדם מתגלגלת בו). וכן מובא בהיום-יום שלאבן יש 'טענה' על אדם שדורך עליה ללא מחשבה של קדושה. ובעצם זה פסוק מפורש: "אבן מקיר תזעק [וכפיס מעץ יעננה]" (חבקוק ב, יא) – פותח בדומם (אבן) ומסיים בצומח (עץ) – הדומם זועק והצומח עונה – ללמד שיש להם מכנה משותף (צד השוה) ותקשורת הדדית – גם באבן יש מעין רוח חיים וכח צמיחה (ואף מעין "נפש חיה" – "רוח ממללא" – של מין המדבר).

ומזה יש להפיק יסוד לגבי שאלת 'מקור החיים' (origin of life): גם בדומם יש 'חיים', אמנם בבחינת 'יכולת' (כמשל האש בצור החלמיש) ולא בבחינת 'כח' [for lack of 'ability' (better word) not potential] וממילא הדילוג (הקוואנטי, כביכול) הוא לא גדול כל כך בין הדומם לצומח (וכמבואר באר"י שיש ממוצע ביניהם המחבר אותם, האלמוג וכן כותב שהממוצע הוא יסוד הכספית, כסף חי – דומם עם חיות, תנועה), ובוודאי לוקח הרבה פחות זמן. ולפי מה שכתבת שכל דבר 'בוחר' את הדרך הקצרה ביותר ה'איש' שלו, יש להתבונן מה המשמעות של "דרך ארוכה וקצרה" של התניא (עיקר שיטת חב"ד – להגיע לפנימיות הלב דרך המח דוקא). וצריך לומר שמבחינת ה'הרגש' הפנימי והעצמי של הנפש האלקית שבישראל זו באמת הדרך הכי קצרה כפשוטו ומה שנראית ארוכה היינו לזולת ודוק. ומכאן נבין את ההפלאה של רבי יהושע ביחס לחכמת אותו תינוק (ועם ישראל בכלל), דהיינו חכמה כזאת שיותר מאשר GR של איינשטיין, חכמה כזאת שמאחדת את כל כחות הטבע!

דְּרַשָׁא עַם סַם פִּיאָת

את סבת החרבן ולהרבות באהבת חנם עלינו ללמד את שיטתו המיוחדת של אהרן הכהן, ללכת בדרךכו ולהשתמש בה.

דְּרַשָׁת אֶהְיֶה כְּלֹאִס

מה היתה דרכו המיוחדת של אהרן הכהן?

חז"ל מספרים לנו על השיטה. כְּאִשֶּׁר הִיָּה מִזֵּהָ אֶהְיֶה אֶהְיֶה בְּלִי פְתוּרָה בֵּין שְׁנֵי יְהוּדִים הִיָּה נִגַּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם בְּנִפְרָד וּמִדְבָּר עַל לִבּוֹ. הוּא הִיָּה מְתָאֵר בְּאִזְנוֹ עַד כְּמָה חֲבָרוּ מִצְטַעֵר עַל הָרִיב הַמְתַּמְשֵׁה, וְעַד כְּמָה הוּא בְּעֵצָם מְשִׁתָּקֵק כְּבָר לְסִים אֶת הַמְרִיבָה וְלַחֲזוֹר לַחֲבֵרוֹת בִּינֵיהֶם. "הוּא פְּשׁוּט נֹרָא מְתַבְּיֵשׁ מִמֶּה", הִיָּה מְנַמֵּק אֶהְיֶה אֶת הַנֶּתֶק הַמְתַּמְשֵׁה. כֹּה הִיָּה מְרַבֵּה אֶהְיֶה אֶת לִבָּם שֶׁל שְׁנֵי הַצָּדִידִים עַד שֶׁהֵיוּ מְשִׁלִּימִים וְנִעְשִׂים אוֹהֲבִים גְּמוּרִים.

מה בעצם עשה כאן אהרן? בשמיעה ראשונה נראה שאהרן לא אמר את האמת. לכל אחד מהצדדים הוא מספר

שלום ילדים!

בשבוע הקרוב יחול ראש חודש מנחם-אב, יום הלולת אהרן הכהן. אתם יודעים מה מיוחד ביום זה? את תאריכי ההסתלקות של כל שאר הצדיקים אנו יודעים בעקיפין, כי בתורה רק נאמר שהם הסתלקו, אבל לא נזכר תאריך ההסתלקות. אצל אהרן הכהן הדבר שונה. הוא היחיד שבמאורע ההסתלקות שלו מצין בתורה במפורש התאריך בשנה – "בחדש החמישי באחד לחודש".

התכונה הבולטת ביותר אצל אהרן הכהן היא כמובן אהבת השלום שלו. "הלל אומר: הָיוּ מִתְלַמְּדֵיו שֶׁל אֶהְיֶה – אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמִקְרָבָן לַתּוֹרָה". בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, מוֹעֵד הַסְתַּלְקוֹתוֹ חָל בְּכָל שָׁנָה בְּסָמִיכוֹת לַיּוֹם חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, תְּשַׁעָה בָּאָב. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּידוּעַ, נִחְרַב בַּעֲוֹן שְׁנֵאת חָנָם, וְהוּא יִבְנֶה בַּעֲזָרַת ה' בְּקִרְבֵּי בְּזִכוֹת אֶהְיֶה חָנָם. סָמִיכוֹת הַתַּאֲרִיכִים מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ, שֶׁכִּדִּי לַתְקוּן לַע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

זו הסבה שהמלה **אֶמֶת** מתחילה באות הראשונה [א] ומסתיימת באות האחרונה [ת]. כלומר, האמת תמיד רצופה מתחלה ועד סוף, מאלף ועד תיו. ואלו השקרא? אותיות המלה (גם האות ש, כפי שהיא נכתבת בכתב סת"ם) עומדות על חודן ובכל רגע מטות לפל. כל זה מגביר את השאלה ששאלנו: כיצד יתכן שפאשר באים להשפין שלום, בשלמות, מתר לעקם את האמת ולהשתמש בשקרא?

דְּבַלְתָּא רַבִּי פִּינְחָס בֶּנ־אֶמֶת

את השאלה הזו שואל הבעל שם טוב הקדוש, וכדי לענות עליה הוא משתמש במשל. זוכרים שקבלתם פעם חסון? לא נעים לקבל זריקה, אבל עוד יותר לא נעים להיות חולה במחלה שמפניה נערה החסון. במעבדות משכללות ברחבי העולם יושבים גם ברגעים אלו טובי הממחים, ובמרץ רב עורכים מחקרים נרחבים ונסויים לרב, וכל אלו כדי לפתח ולמצא עוד ועוד חסונים מפני מחלות שונות. מהו עקרון העבודה למציאת חסון? אולי מוזה, אבל בהכנת חסון משתמשים ב... נגיף עצמו! כמובן, הוא עובר שנויים רבים, הכוללים דלול, החלשה ותוספת של מרכיבים אחרים, אבל העקרון נשאר: על מנת לרפא מחלה משתמשים לא פחות מאשר בשם הממית עצמו! אלא מה? בשביל למצא את המנון

עבדות שאין להן בסוס. השני מצטער? לא בטוח, הוא דוקא נראה מאוד כעוס. מתבייש לבקש סליחה? הוא עדין באמצע להאשים את השני ולטעון בלהט "הוא התחיל!".

חז"ל מלמדים אותנו מכאן הלכה: "מתר לשנות מפני השלום". אדמו"ר הזקן אף הגדיל לעשות, ובספר השלחן ערוך שלו הוא פוסק, שלא רק **מתר** לנהג כך, אלא הנהגה זו היא בגדר **מצוה** — "מצוה לשנות מפני השלום".

כיצד הדבר יתכן? פעמים בכל יום אנו מכריזים "ה' אלקיכם אמת", כי האמת היא תכונה מבהקת של הקדשה, ודבריו של ה' אמת לאמתה. "משה אמת ותורתו אמת", ולכן הצווי בה הוא "מדבר שקר תרחק". כלומר, לא רק שאסור לשקר בתכלית האסור, אלא שעלי גם להתרחק מכל דבור שדומה לשקר. אני מכיר אנשים שפאשר הם רוצים להשיג איזו מטרה הם 'מעקמים' את הספור, או שצובעים אותו בצבעים שונים כדי שהוא יתקבל. איך קוראים לכה? 'שקר לבן'. לא שקר מלכלך ושחר אלא כמעט האמת, כאלו שהשקר לבן ושקוף...

בכלל, לשקר אין רגלים. אדם שאינו דובר אמת מסגל להבטיח הבטחות אבל בכלל לא מרגיש חובה לקיים אותן, ואלו האמת מצטיינת בעקביות. אם אמרתי משהו — אעמד אחרי הדברים עד שאקיים אותם במלואם.

רע. איך אומרים? "איך ילד רע, יש ילד שרע לו..." אולי הוא ילד חדש שמחפש חברים ולא כל כך מצליח? אולי כדי לקבל תשומת לב הוא נוקט לפעמים במעשים שגורמים להתרגז עליו, אבל זה ממש לא הוא? האמת היא, שלילד הזה יש לב זהב, ועם קצת מאמץ תוכל גם לגלות שהוא מאוד מענין ומצחיק. המריבה היא החלשה שלו, אבל התכונות הטובות שלו – הן הוא בעצמו!

יותר מכן, אומר לה אהרן הכהן. למה אתה מתעקש להמשיך במריבה? למה להעדיף לראות את ההתנהגות הרעה שלו ולא את התכונות הטובות המסתורות שלו? אתה, ורק אתה, יכול לשנות את התמונה. אז קדימה, לה על זה!

זהו השנוי שעושה לנו אהרן הכהן וכל מי שהולך בדרכו. לשנות מפני השלום פרושו לשנות את כוון החשיבה. ואז – גם סם המות של השקר הופך לסם חיים של שלום.

שנזכה לממחיות של אהרן הכהן! שבת שלום ומבשר! ⁵

הנכון שיגרום לתרופה לרפא, ולא להמית חלילה, צריך ממחיות רבה. לא אתם ולא אני יודעים לעשות זאת, אלא רופאים ממחים, כאלו שלמדו לעמק במשך שנים את מקצועות הרפואה והכימיה וצברו נסיון רב בתחום הזה. רופא ממחה יודע לקחת את סם המות ולהשתמש בו להכנת סם-חיים מרפא. אהרן הכהן, מסביר הפעל שם טוב, הוא רופא ממחה. הוא יודע לקחת את סם המות, את השקר, ולהשתמש בו בצורה נכונה. ההחלשה והדלול שהוא עובר הופכים את השקר לשנוי. אהרן הכהן לא משקר, חלילה, אלא מלמד אותנו כיצד נתן לשנות מפני השלום. מה ההבדל בין שקר לשנוי?

דלילות את פראל

מה עושה אהרן בדבוריו? הוא משנה לה את הראש. נניח שרבת עם החבר על כדור. אתה הגעת ראשון למגרש והתחלת לשחק ובא החבר וחסף לה את הכדור. חצפה! אתה ממש כועס עליו. מגיע אהרן, אחרי שנגרעת כמובן, ומספר לה שהחבר אינו סוג של ילד

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות על סדר פרשות השבוע

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

ב"ח

מחומש יבוא המשיח.

מאבק נחוש, מסור, ארוך ועקבי של לימוד תורה בישיבת חומש – במשך למעלה מעשרים שנה, מאז הגירוש – הביא בסופו של דבר לחזרת הישוב והישיבה למקומם. הנצחון על אויבי ישראל מתחיל קודם כל בנצחון פנימי – נצחון במלחמה מול היצר הרע, נכונות לרגוז עליו ולהכות אותו יום-יום, בלי להתייאש ובלי להתפשר. כשאנו מנצחים את היצר הרע שבתוכנו, במישור האישי ובמישור הלאומי, אנו מביסים גם את האויב שעומד מולנו.

המושג חומש – בהופעותיו במקרא ובגילוייו היום במציאות – מבטא מסירות-נפש, שמעלה קומה את לימוד התורה, והוא מבטא גם את הכח להכות את היריב בנקודה הכי פגיעה. במלחמת היצר, המכה בחומש היא פגיעה בשני השורשים של כל המדות הרעות – הגאווה והתאווה. חומש נותנת כח גם ליהודים רחמנים לזהות את האויב העמלקי ולהלחם בו עד כלותו.

עיקר הגליון השבוע הוא שני חלקים גדולים מתוך ההתוועדות השמחה בישיבת חומש, המלמדים על סוד החומש ועל הדרך להקים את מדינת ישראל האמתית – מדינה עם יעוד אלוקי, המקבלת את כוחה ממחשבת ה' שקדמה לבריאה ומנצחת את כל אויביה, ברוחניות ובגשמיות.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סרקו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים